EURÓPSKA
KOMISIA

V Bruseli 29. 9. 2021
COM(2021) 592 final

OZNÁMENIE KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, RADE, EURÓPSKEMU HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV

o uplatňovaní smernice 2009/52/ES z 18. júna 2009, ktorou sa stanovujú minimálne normy pre sankcie a opatrenia voči zamestnávateľom štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí sa neoprávnene zdržiavajú na území členských štátov

Úvod

Riešenie výziev, ktoré predstavuje neregulárna migrácia do EÚ, je dôležitou súčasťou **komplexného, dlhodobého a udržateľného prístupu k migrácii**, ako sa navrhuje v Novom pakte o migrácii a azyle[1]. Tento prístup zabezpečuje konzistentnosť vývoja politiky EÚ v oblasti migrácie, azylu, integrácie a riadenia hraníc s cieľom pomôcť predchádzať príchodom do EÚ, ktoré nie sú bezpečné a oprávnené. Cieľom nového paktu je odrádzať od nereguláreej migrácie, brániť organizovanému vykorisťovaniu migrantov a podporovať udržateľné a bezpečné legálne cesty pre ľudí, ktorí potrebujú ochranu. Obnovený akčný plán EÚ proti prevádzačstvu migrantov na roky 2021 – 2025[2], ktorý sa predkladá spolu s touto správou, poskytuje nástroje na boj proti zločineckým prevádzačským sieťam a na úspešné odrádzanie od neregulárnej migrácie v úzkom partnerstve medzi členskými štátmi, inštitúciami a orgánmi EÚ, ako aj partnerskými krajinami.

Aby reakcia na neregulárnu migráciu bola úspešná, treba riešiť aj **faktory** motivujúce migrantov, aby sa vydali na nebezpečnú cestu do EÚ. Jedným z týchto motivujúcich faktorov je aj to, že neregulárni migranti idúci za lepším životom majú možnosť **nájsť si prácu v neformálnej ekonomike**[3], a teda získavať zdroje, z ktorých môžu podporovať príbuzných žijúcich v krajine pôvodu, i keď v dôsledku tejto situácie sú zraniteľní voči zneužívaniu a vykorisťovaniu. Nelegálne zamestnávanie neregulárnych migrantov je zložitý jav, ktorý sa týka viacerých oblastí, napríklad migračnej, zamestnaneckej a sociálnej politiky, fiškálnej politiky, ako aj dodržiavania práv jednotlivcov. Hoci nelegálne zamestnávanie má odlišný rozsah a výskyt v súkromných domácnostiach, malých a stredných podnikoch a veľkých spoločnostiach či rôznych hospodárskych odvetviach, poskytuje priestor pre zamestnávateľov, ktorí si neváhajú znížiť náklady na pracovnú silu a obchádzať pravidlá, aby **využili pracovníkov**, ktorí sú ochotní prijať i nízkokvalifikované a slabo platené pracovné miesto v odvetviach s vysokým podielom manuálnej práce, napríklad v stavebníctve, poľnohospodárstve, upratovacích a hotelových/stravovacích službách.

Okrem toho nelegálne zamestnávanie osôb, ktoré nie sú oprávnené zdržiavať sa v EÚ, je z **hospodárskeho hľadiska škodlivé** – podobne ako nedeklarovaná práca osôb ktoré majú právo na pobyt, ale nie na prácu, a neformálna ekonomika vo všeobecnosti –, pretože vedie k stratám verejných financií, stratám na daniach a príspevkoch na sociálne zabezpečenie, znižovaniu miezd a zhoršovaniu pracovných podmienok a vytvára nespravodlivú hospodársku súťaž medzi podnikmi.[4]

Nelegálne zamestnávanie takisto vystavuje migrantov rizikám **porušovania individuálnych a sociálnych práv**, najmä pracovnému vykorisťovaniu, neistým životným a pracovným podmienkam a obmedzenému alebo žiadnemu prístupu k sociálnej ochrane. Pracovné vykorisťovanie môže byť v niektorých prípadoch spojené aj so závažnou a organizovanou

[1] COM(2020) 609 final.
[2] COM(2021) 591.
[3] V Rezolúcii Medzinárodnej organizácie práce (MOP) o dôstojnej práci a neformálnom hospodárstve (2002) sa „neformálna ekonomika“ definuje ako „všetky hospodárske činnosti vykonávané pracovníkmi a hospodárskymi jednotkami, ktoré nie sú z právneho ani praktického hľadiska dostatočne alebo vôbec zahrnuté vo formálnych systémoch“.
[4] Súhrnná správa Európskej migračnej siete – Nelegálne zamestnávanie štátnych príslušníkov tretích krajín v Európskej únii (2017), s. 10.

trestnou činnosťou, či už v podobe obchodovania s ľuďmi na účely pracovného vykorisťovania alebo v podobe vykorisťovania neregulárnych migrantov prevádzačskými sieťami prostredníctvom dlhového otroctva, keď je osoba nútená pracovať, aby si odpracovala dlh, a prostredníctvom vykorisťujúcich pracovných podmienok. Zločinecké siete sa zameriavajú aj na migrantov, ktorí sa už neoprávnene zdržiavajú v EÚ, pričom ich nútia pracovať za veľmi vykorisťujúcich podmienok, využívajúc ich zraniteľnosť a ochotu akceptovať akýkoľvek druh pracovnej príležitosti, aby mohli zostať v EÚ a mať príjem.[5]

Je **ťažké odhadnúť rozsah nelegálneho zamestnávania** v EÚ, pretože ide o skrytý jav spojený s neformálnou ekonomikou v členských štátoch. Existujú indície, že nelegálne zamestnávanie neregulárnych migrantov sa vo vyššej miere vyskytuje tam, kde je vysoký podiel neformálnej hospodárskej činnosti.[6] Odhaduje sa, že neformálne zamestnávanie[7] predstavuje v priemere 16,8 % všetkých pracovných miest v EÚ[8], ale kvantifikovať rozsah nelegálneho zamestnávania neregulárnych migrantov je zložitejšie, najmä pokiaľ ide o aspekty súvisiace s pohlavím a deťmi[9], keďže v prípade neregulárnej migrácie je ťažké robiť odhady.

Pri predchádzaní neregulárnej migrácii sú prvoradé posilnené opatrenia, ale ústredným prvkom boja proti tomuto javu je efektívny zákaz zamestnávania neregulárnych migrantov, čím sa zároveň znižujú hospodárske a sociálne vplyvy neregulárnej migrácie, a to aj prostredníctvom ochrany práv jednotlivcov.

1. Ciele tohto oznámenia

Smernica o sankciách voči zamestnávateľom[10] poskytuje európsky právny rámec na predchádzanie nelegálnemu zamestnávaniu neregulárnych migrantov, ktorí sú v neistejšej a zraniteľnejšej situácii ako iní štátni príslušníci tretích krajín, a reakciu na takéto zamestnávanie. Hoci boj proti zamestnávaniu a porušovaniu práv migrujúcich pracovníkov s legálnym pobytom je nemenej dôležitý, táto smernica sa na nich nevzťahuje, pretože na nich sa vzťahuje rámec EÚ pre legálnu migráciu[11] a osobitné vnútroštátne právne predpisy.

---

[5] Hodnotenie EÚ hrozieb závažnej a organizovanej trestnej činnosti, 2021 (Europol).

[6] Súhrnná správa Európskej migračnej siete – Nelegálne zamestnávanie štátnych príslušníkov tretích krajín v Európskej únii (2017), s. 14.

[7] V správe Medzinárodnej organizácie práce s názvom „Definovanie a meranie neformálneho zamestnania“ (2005) sa o neformálnom zamestnávaní píše ako o neštandardnej, atypickej, alternatívnej, nepravidelnej a neistej práci.

[8] Informačný prehľad Medzinárodnej organizácie práce (MOP), Prehľad neformálnej ekonomiky v EÚ, https://www.ilo.org/budapest/WCMS_751319/lang--en/index.htm.

[9] Zo súhrnnej správy Európskej migračnej siete – Nelegálne zamestnávanie štátnych príslušníkov tretích krajín v Európskej únii (2017) vyplýva, že na základe štatistík, ktoré poskytlo jedenásť členských štátov zúčastnených na štúdii, boli z rodového hľadiska v členských štátoch, ktoré poskytli údaje, identifikovaní ako nelegálne pracujúci prevažne muži (od 69 % na Cypre až po 100 % v Litve a na Slovensku).

[10] Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2009/52/ES z 18. júna 2009, ktorou sa stanovujú minimálne normy pre sankcie a opatrenia voči zamestnávateľom štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí sa neoprávnene zdržiavajú na území členských štátov (Ú. v. EÚ L 168, 30.6.2009, s. 24).

[11] Rámec EÚ pre legálnu migráciu [smernica o jednotnom povolení (2011/98/EÚ), smernica o modrej karte (2009/50/ES), smernica o sezónnych pracovníkoch (2014/36/EÚ), smernica o zamestnancoch presunutých v rámci podniku (2014/66/EÚ), smernica o študentoch a výskumných pracovníkoch (EÚ) 2016/801, smernica o osobách s dlhodobým pobytom (2003/109/ES)] poskytuje pravidlá zaručujúce rovnaké zaobchádzanie so štátnymi príslušníkmi tretích krajín a štátnymi príslušníkmi členských štátov, v ktorých majú pobyt, pokiaľ ide

V smernici sa stanovujú pravidlá, podľa ktorých musia zamestnávatelia overovať právo štátnych príslušníkov tretích krajín na pobyt v EÚ, a pravidlá týkajúce sa sankcií pre zamestnávateľov neregulárnych migrantov, ktorými sa stanovujú minimálne normy a mechanizmy odhaľovania nelegálneho zamestnávania. Stanovujú sa v nej aj opatrenia na **ochranu práv neregulárnych migrantov** zavedením mechanizmov na vymáhanie nevyplatených miezd, pomoc pri podávaní sťažností, ktoré môžu odhaliť prípady nelegálneho zamestnávania, a na vydávanie povolení na prechodný pobyt pre obete obzvlášť zneužívajúcich zamestnávateľov, aby sa zúčastnili na trestnom konaní.

Smernica poskytuje členským štátom **flexibilitu** pri navrhovaní rôznych prístupov na dosiahnutie jej cieľov, čo im umožňuje zohľadniť vnútroštátne špecifiká súvisiace s trhom práce, úlohou nelegálneho zamestnávania a migrácie a závažnosťou porušenia. Všetky členské štáty však musia zabezpečiť, aby pravidlá úspešne odrádzali od neregulárnej migrácie a bojovali proti nelegálnemu zamestnávaniu. Neúčinné vnútroštátne prístupy k nelegálnemu zamestnávaniu, ktoré neznižujú atraktívnosť neformálnej ekonomiky pre neregulárnych migrantov, a teda neprispievajú k znižovaniu počtu neoprávnených príchodov, majú **dominový efekt na všetky členské štáty a na migračnú politiku EÚ ako takú**.

Toto oznámenie sa týka **praktického uplatňovania** smernice v nadväznosti na **kroky avizované v rámci nového paktu**, že Komisia posúdi, ako posilniť účinnosť smernice a vyhodnotí potrebu ďalších opatrení. Komisia v tejto súvislosti osloví aj *Európsku platformu na posilnenie spolupráce pri riešení problému nedeklarovanej práce* – pracovnú skupinu novovytvoreného Európskeho orgánu práce (ďalej len „Európska platforma na riešenie problému nedeklarovanej práce“).

Týmto oznámením si zároveň plní povinnosť pravidelne podávať správy Európskemu parlamentu a Rade, stanovenú v článku 16 smernice o sankciách voči zamestnávateľom. Identifikujú sa v ňom **opatrenia potrebné na posilnenie vykonávania smernice** so zameraním na tri hlavné oblasti činnosti: sankcie voči zamestnávateľom, opatrenia na ochranu práv neregulárnych migrantov a kontroly. V oznámení sa okrem iného skúma vykonávanie článku 6 ods. 2 a ods. 5, pokiaľ ide o účinné postupy uplatňovania nároku na dlžné platby a vydávania povolení na pobyt v obmedzenej dĺžke v prípade trestného konania.

Oznámenie nadväzuje na prvú správu o vykonávaní z mája 2014 [12] a vychádza z kvalitatívnych a kvantitatívnych informácií poskytnutých členskými štátmi [13] (vrátane údajov o kontrolách z rokov 2019 a 2020 a ich výsledkoch) a širokou škálou zainteresovaných strán, najmä odborových zväzov, združení zamestnávateľov a záujmových združení, mimovládnych organizácií a zástupcov migrantov. Zohľadňuje sa v ňom aj práca Agentúry

---

okrem iného o pracovné podmienky, ochranu zdravia a bezpečnosti na pracovisku, odbornú prípravu a poradenské služby.

[12] COM(2014) 286 v konečnom znení. Táto správa ukázala, že hoci všetky členské štáty zakazujú nelegálne zamestnávanie a zaviedli peňažné, správne alebo trestnoprávne sankcie, existujú medzery, fragmentácia a nezrovnalosti; sankcie sa značne líšili z hľadiska prísnosti, a to vedie k potrebe ďalšieho posudzovania primeranosti a odradzujúceho účinku. Ukázalo sa, že existuje priestor na zlepšenie vo všetkých oblastiach týkajúcich sa zabezpečenia ochrany, napríklad pokiaľ ide o nároky voči zamestnávateľom, mechanizmy podávania sťažností a prístup k informáciám. Takisto sa ukázalo, že je potrebné vynaložiť značné úsilie na zlepšenie kontrol a stanovenie ich priorít prostredníctvom systematickej identifikácie rizikových odvetví.

[13] Členské štáty sa vyjadrili k vykonávaniu smernice prostredníctvom dotazníka, ktorý pripravila Komisia.

pre základné práva v oblasti ochrany neregulárnych migrantov pred pracovným vykorisťovaním[14]. Hoci oznámenie má načrtnúť ďalší postup, pripúšťa sa, že Komisia má **značné informačné medzery**, a to sťažuje vyvodenie konečných záverov o vplyve a účinnosti smernice o sankciách voči zamestnávateľom. V tomto oznámení sa uvádzajú konkrétne opatrenia na odstránenie týchto nedostatkov.

2. Nelegálne zamestnávanie a sankcie voči zamestnávateľom

Účinné, primerané a odradzujúce peňažné a trestnoprávne sankcie za nelegálne zamestnávanie sú naďalej kľúčom, ako znížiť motiváciu zamestnávateľov k zamestnávaniu neregulárnych migrantov. Sankcie by mali vyvážiť hospodárske prínosy najímania neregulárnych migrantov. Zároveň by sankcie voči zamestnávateľom mali odrážať závažnosť trestného činu a primerane reagovať na vážnosť porušenia, stupňujúc sa v prípadoch osobitne vykorisťujúcich pracovných podmienok (napr. pretrvávajúce porušovanie práva, veľký počet neregulárnych migrantov prijatých do práce a zamestnávanie obetí obchodovania s ľuďmi). Účinné a primerané uplatňovanie sankcií je **odradzujúce** vtedy, ak riziká odhalenia a uloženia sankcií prevažujú nad ekonomickými výhodami plynúcimi z najímania neregulárnych migrantov.

Na základe týchto zásad sa v smernici o sankciách voči zamestnávateľom vymedzujú minimálne normy pre peňažné a trestnoprávne sankcie voči zamestnávateľom a stanovujú sa ďalšie administratívne opatrenia, ako napríklad odobratie verejných príspevkov alebo vylúčenie z verejných súťaží, s cieľom bojovať proti nelegálnemu zamestnávaniu. Členské štáty majú flexibilitu pri určovaní skutočnej výšky sankcií v závislosti od konkrétnej vnútroštátnej situácie, závažnosti porušenia alebo od toho, či je zamestnávateľ fyzickou alebo právnickou osobou, pričom môžu zaviesť aj prísnejšie normy než minimálne normy stanovené v smernici. V priestore bez vnútorných hraníc a s cieľom predchádzať neregulárnej migrácii je zároveň mimoriadne dôležité, aby sa opatrenia proti nelegálnemu zamestnávaniu prijímali na spoločnom základe a aby všetky vnútroštátne systémy fungovali účinne. Nedostatky v jednom či viacerých členských štátoch by oslabovali odrádzajúci účinok na nelegálne zamestnávanie a neregulárnu migráciu ľudí ochotných pracovať v neformálnej ekonomike, čo by malo dôsledky pre migračnú politiku EÚ ako celok.

Nelegálne zamestnávanie sa vyskytuje v rôznych hospodárskych prostrediach, medzi ktoré patria súkromné domácnosti, malé alebo stredné podniky i veľké spoločnosti. Je dôležité zabezpečiť, aby všetci zamestnávatelia, bez ohľadu na typ, boli **informovaní a poznali** možnosti legálneho zamestnávania a náboru pracovníkov, kroky, ktoré treba prijať na predchádzanie a zamedzenie nelegálnemu zamestnávaniu, ako aj riziká a dôsledky náboru neregulárnych migrantov.

Členské štáty vo všeobecnosti transponovali ustanovenia smernice o sankciách do vnútroštátnych právnych predpisov, i keď si zvolili značne odlišné prístupy, pretože ich ovplyvňujú rôzne faktory (napr. rôzne vnútroštátne systémy sankcií, sociálny vplyv a vnímanie nelegálneho zamestnávania, hospodárska situácia a úroveň miezd, výskyt nelegálneho zamestnávania v hospodárstve). Vidno to v značnej rozmanitosti rozsahu

[14] Agentúra pre základné práva, *Protecting migrants in an irregular situation from labour exploitation: role of the Employers Sanctions Directive* (Ochrana migrantov v neregulárnej situácii pred pracovným vykorisťovaním: úloha smernice o sankciách voči zamestnávateľom) (2021), k dispozícii na adrese: https://fra.europa.eu/en/publication/2021/employers-sanctions-against-exploitation.

a stupnice peňažných sankcií (tabuľka 1) a trestnoprávnych sankcií (tabuľka 2), ako aj v rôznych rozhodnutiach členských štátov, pokiaľ ide o využívanie iných opatrení (napr. vylúčenie z verejnej pomoci alebo financovania z prostriedkov EÚ alebo vylúčenie z verejných súťaží). Navyše prehľad trestných stíhaní začatých proti zamestnávateľom a sankcií uplatňovaných v praxi je roztrieštený a neúplný, čo **sťažuje celkové posúdenie vplyvu** smernice na zabezpečenie účinného sankcionovania nelegálneho zamestnávania vo všetkých členských štátoch a na zabezpečenie toho, aby sankcie boli účinné, primerané a odradzujúce.

2.1. Peňažné sankcie

V smernici sa stanovuje, že zamestnávatelia, ktorí zamestnávajú neregulárnych migrantov, sa potrestajú peňažnými sankciami, ktoré by sa mali zvyšovať úmerne k počtu zamestnaných neregulárnych migrantov a mohli by sa znížiť v prípadoch, keď ide o zamestnanie na súkromné účely (napr. pomoc v domácnosti). Ako už bolo oznámené v roku 2014, pravidlá týkajúce sa peňažných sankcií voči zamestnávateľom transponovali všetky členské štáty. Vzhľadom na nedostatočné informácie týkajúce sa praktického uplatňovania peňažných sankcií voči zamestnávateľom však nie je možné presvedčivo posúdiť ich vplyv v tejto oblasti. Z obmedzených dostupných informácií vyplývajú **značné rozdiely vo výške pokút uložených** právnickým osobám za jedného zamestnaného neregulárneho migranta, pričom minimálne sankcie sa pohybujú od 300 EUR v Belgicku po približne 10 000 EUR v Chorvátsku a maximálne sankcie sa pohybujú od 3 000 EUR v Belgicku, na Cypre a v Estónsku po 43 000 EUR v Taliansku.

Na ilustráciu **proporcionality sankcií** možno uviesť, že sankcie sa môžu pohybovať zhruba od 1,5-násobku mesačnej minimálnej mzdy[15] po 92-násobok[16], ba až 700-násobok[17] mesačnej minimálnej mzdy v danom členskom štáte. Vo vnútroštátnych právnych predpisoch väčšiny členských štátov[18] sa navyše predpisuje výška pokuty alebo minimálna pokuta a jej úmerné zvyšovanie s každým zamestnaným neregulárnym migrantom, zatiaľ čo ostatné členské štáty ponechávajú na súd, aby rozhodol o presnej výške pokuty v závislosti od počtu dotknutých neregulárnych migrantov[19].

Rozdielna úroveň pokút uplatňovaných v členských štátoch závisí od rôznych prvkov, napríklad od hospodárskej situácie a výšky minimálnej mzdy v členskom štáte. Na úroveň a povahu sankcií má vplyv aj typ zamestnávateľa (napr. domácnosť alebo podnik). Členské štáty by však mali zabezpečiť, aby **rozdielna úroveň sankcií bola opodstatnená a aby sankcie boli účinné, primerané a odradzujúce pre každý členský štát**.

Členské štáty s prísnejším systémom sankcií sa domnievajú, že **vyššie peňažné sankcie sú dobrým odstrašujúcim prostriedkom** pre nelegálne zamestnávanie, zatiaľ čo členské štáty, ktoré uplatňujú nižšie sankcie alebo v ktorých sa riziko sankcií považuje za nízke v porovnaní

[15] Lotyšsko.
[16] Bulharsko môže uložiť sankcie v rozsahu od 3-násobku do 92-násobku mesačnej minimálnej mzdy (od 2 000 do 60 000 BGN).
[17] V Česku sa sankcie môžu pohybovať od 5-násobku do 700-násobku mesačnej minimálnej mzdy (od 50 000 CZK do 10 000 000 CZK).
[18] Belgicko, Bulharsko, Estónsko, Grécko, Španielsko, Francúzsko, Chorvátsko, Taliansko, Cyprus, Litva, Luxembursko, Maďarsko, Holandsko, Rakúsko, Rumunsko, Slovinsko, Slovensko a Švédsko.
[19] Česko, Nemecko, Lotyšsko, Malta, Poľsko, Portugalsko a Fínsko.

s možnými ziskami z nelegálneho zamestnávania, nepovažujú **sankcie za dostatočný odstrašujúci prostriedok**.[20] Je preto príznačné, že od roku 2014 jedenásť členských štátov zmenilo svoje právne predpisy s cieľom zvýšiť výšku ukladanej pokuty. Agentúra pre základné práva takisto uvádza, že vo väčšine členských štátov nie sú sankcie a pokuty ukladané zamestnávateľom dostatočne prísne na to, aby prakticky odrádzali zamestnávateľov od nelegálneho zamestnávania.[21] Aj z činnosti Európskej platformy na riešenie problému nedeklarovanej práce vyplýva, že okrem dobre fungujúceho systému sankcií a ich vymáhania sú rovnako dôležité aj dobré a jasné štruktúry, aby motivovali k dodržiavaniu predpisov a uľahčovali ho.[22]

2.2. Trestnoprávne sankcie

Trestnoprávne sankcie (ktoré môžu byť pokutami podľa trestného práva, trestami odňatia slobody alebo inými sankciami) sa podľa smernice o sankciách voči zamestnávateľom uplatňujú na **závažné prípady nelegálneho zamestnávania** s priťažujúcimi okolnosťami, napríklad na opakované porušenia, zamestnávanie veľkého počtu neregulárnych migrantov alebo ich zamestnávanie za osobitne vykorisťujúcich pracovných podmienok alebo zamestnávanie obetí obchodovania s ľuďmi a maloletých osôb. Vo väčšine členských štátov predstavuje nelegálne zamestnávanie trestný čin sám osebe[23]; ostatné členské štáty vo všeobecnosti kriminalizovali nelegálne zamestnávanie za všetkých okolností stanovených v smernici[24].

Od roku 2014 sa dosiahol **určitý pokrok, pokiaľ ide o legislatívne zmeny** v Taliansku, Nemecku, Francúzsku a Švédsku, ktoré uľahčili uplatňovanie trestnoprávnych sankcií v praxi.[25] Taliansko napríklad zrušilo požiadavku, že k vykorisťovaniu musí dôjsť prostredníctvom násilia, hrozieb a zastrašovania, a najímanie alebo donútenie zamestnancov k práci za vykorisťujúcich podmienok označilo za trestný čin. Nemecko kriminalizovalo samotné vykorisťovanie a profitovanie z neho, nielen úkon donútenia osoby k vykorisťujúcemu zamestnaniu. Francúzsko rozšírilo právomoci inšpektorátu práce tak, aby mohol evidovať trestné činy obchodovania s ľuďmi, nútenej práce a nevoľníctva. Švédsko prijalo právne predpisy na posilnenie kriminalizácie obchodovania s ľuďmi, ktoré rieši vykorisťovanie páchané formou zavádzania alebo využívania závislej situácie inej osoby, jej zraniteľnosti alebo zložitej situácie, ako aj vykorisťovania prostredníctvom nútenej práce.

Prísnosť trestnoprávnych sankcií sa však v jednotlivých členských štátoch líši, ako sa uvádza v tabuľke 2, a to z hľadiska trvania možného trestu odňatia slobody v rozmedzí od 8 dní do

[20] Súhrnná správa Európskej migračnej siete – Nelegálne zamestnávanie štátnych príslušníkov tretích krajín v Európskej únii (2017), s. 30.
[21] Agentúra pre základné práva, *Severe labour exploitation: workers moving within or into the European Union* (Ťažké formy pracovného vykorisťovania migrujúcich pracovníkov v Európskej únii) (2015), s. 18 – 19.
[22] Virtuálna knižnica platformy na riešenie problému nedeklarovanej práce je k dispozícii na adrese: https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1495&langId=en.
[23] Belgicko, Česko, Nemecko, Estónsko, Grécko, Španielsko, Francúzsko, Taliansko, Cyprus, Malta, Holandsko, Rakúsko, Portugalsko, Rumunsko, Slovinsko, Slovensko, Fínsko a Švédsko.
[24] Článok 9 smernice o sankciách voči zamestnávateľom: ak je porušenie úmyselné a neustále opakované, týka sa významného počtu štátnych príslušníkov tretích krajín alebo maloletých osôb, ak sú pracovné podmienky vykorisťujúce alebo ak je štátny príslušník tretej krajiny obeťou obchodovania s ľuďmi.
[25] Agentúra pre základné práva, *Protecting migrants in an irregular situation from labour exploitation: role of the Employers Sanctions Directive* (Ochrana migrantov v neregulárnej situácii pred pracovným vykorisťovaním: úloha smernice o sankciách voči zamestnávateľom) (2021), s. 35.

12 rokov, ako aj z hľadiska výšky uloženej pokuty. Okrem toho existuje značný informačný nedostatok, pokiaľ ide o praktické uplatňovanie trestnoprávnych sankcií voči zamestnávateľom a počet začatých konaní. Tieto prvky poukazujú na skutočnosť, že **smernica mala obmedzený vplyv** na odrádzanie od nelegálneho zamestnávania prostredníctvom sankcií a zatiaľ nedokázala vytvoriť účinný rámec pre účinné, primerané a odradzujúce sankcie v celej EÚ. Takýto záver vyplýva aj zo spätnej väzby, ktorú poskytli zainteresované strany zastupujúce odborové zväzy a mimovládne organizácie pri cielených adresných konzultáciách na túto tému, keďže sa potvrdzuje, že **sankcie pre vykorisťujúcich zamestnávateľov sú podľa všetkého nižšie ako výhody plynúce** z nedeklarovanej práce a sociálneho dumpingu. Členské štáty by preto mali posúdiť, či je úroveň trestnoprávnych sankcií uplatňovaných na vnútroštátnej úrovni dostatočne odstrašujúca a prispieva k účinnému rámcu sankcií proti nelegálnemu zamestnávaniu.

2.3. Iné administratívne opatrenia

Okrem peňažných a trestnoprávnych sankcií môžu členské štáty v súlade s článkom 7 smernice uložiť zamestnávateľom iné administratívne opatrenia, napríklad pozbavenie nároku na verejné príspevky, vylúčenie z verejných súťaží, vrátenie verejných dotácií, dočasné alebo trvalé zatvorenie prevádzok alebo odobratie povolenia na prevádzku. V smernici sa takisto stanovuje možnosť „menovať a pranierovať“ zamestnávateľov, ktorí spáchali trestný čin, a uverejniť ich zoznam.

Aj v tomto prípade sa vykonávanie týchto opatrení v jednotlivých členských štátoch výrazne líši, a to aj pokiaľ ide o trvanie uplatňovania týchto ďalších opatrení. Okrem toho len deväť členských štátov[26] má vo svojich vnútroštátnych právnych predpisoch zahrnuté všetky štyri administratívne opatrenia, a hoci všetky členské štáty zaradili do svojich vnútroštátnych právnych predpisov aspoň jedno z týchto opatrení, v **praxi len osem členských štátov[27] uvádza, že ich uplatnilo**, čo sťažuje úplné vyhodnotenie účinnosti a vplyvu týchto opatrení.

Zdá sa, že najpoužívanejším opatrením je dočasné alebo trvalé zatvorenie prevádzok alebo odobratie povolenia na prevádzku[28], pričom iba tri členské štáty[29] uplatňujú pozbavenie nároku na verejné príspevky a vylúčenie z verejných súťaží a žiadny členský štát neoznámil uplatnenie vrátenia verejných dotácií. Len šesť členských štátov[30] poskytuje možnosť uverejniť zoznam zamestnávateľov zodpovedných za nelegálne zamestnávanie. Ďalšie opatrenia, ako napríklad vylúčenie z verejného obstarávania a financovania z vnútroštátnych prostriedkov a prostriedkov EÚ, **sú stále veľmi málo využívané napriek ich potenciálu** odradiť zamestnávateľov od náboru neregulárnych migrantov.[31]

Takisto sa ukázalo, že pracovníci bez dokladov môžu byť v praxi často zamestnaní formou zložitých pracovnoprávnych vzťahov zahŕňajúcich **subdodávateľské zmluvy**, náborárov a agentúry dočasného zamestnávania, ako aj prostredníctvom **online platforiem**

[26] Nemecko, Španielsko, Francúzsko, Litva, Rakúsko, Poľsko, Rumunsko, Slovensko a Švédsko.
[27] Belgicko, Grécko, Francúzsko, Maďarsko, Chorvátsko, Holandsko, Slovinsko a Slovensko.
[28] Len päť členských štátov (Belgicko, Grécko, Francúzsko, Chorvátsko a Holandsko) oznámilo uplatňovanie tohto opatrenia v rokoch 2012 – 2019.
[29] Maďarsko, Slovinsko a Slovensko.
[30] Bulharsko, Cyprus, Francúzsko, Holandsko Portugalsko a Rumunsko.
[31] Spätná väzba od Európskej konfederácie odborových zväzov (ETUC) a Platformy pre medzinárodnú spoluprácu v oblasti migrantov bez dokladov (PICUM) v rámci cielených konzultácií.

poskytujúcich krátkodobú prácu (napr. donášku potravín a jedla, dopravné služby), čo komplikuje odhaľovanie zamestnávateľov, ktorí zamestnávajú neregulárnych migrantov. V tejto súvislosti má za ochranu migrantov zodpovedať celý reťazec zamestnávateľov, a to najmä v hospodárskych odvetviach, kde je rozšírené využívanie subdodávateľov, ako je stavebníctvo[32], ako aj v novovznikajúcej hospodárskej oblasti práce pre online platformy.

Zainteresované strany sa však domnievajú, že tieto ustanovenia majú **určitý vplyv na postupy podávania sťažností a určenie reťazovej zodpovednosti** vzhľadom na pravdepodobnosť, že dodávateľ, ktorý s náležitou starostlivosťou splnil povinnosti, nie je zodpovedný, ako sa pripúšťa v článku 8 ods. 3 smernice. V Belgicku[33] si napríklad dodávateľ „splní povinnosti s náležitou starostlivosťou“, ak subdodávateľ jednoducho vydá písomné vyhlásenie, že nezamestnáva ani nezamestná neregulárnych migrantov, čím sa hlavný dodávateľ oslobodzuje od akejkoľvek zodpovednosti. **Členské štáty by mali urobiť viac na vyvodenie zodpovednosti hlavných dodávateľov** za porušenia predpisov v subdodávateľskom reťazci, čo zahŕňa aj sprostredkovateľov neregulárneho zamestnania, keďže ich úloha je podobná úlohe zamestnávateľov.

2.4. Opatrenia na zlepšenie účinnosti sankcií voči zamestnávateľom

Napriek všeobecnému transponovaniu smernice členskými štátmi **nie je možné dospieť k jednoznačným záverom**, či sankcie uplatňované v praxi sú odrádzajúce, účinné a primerané a či majú významný vplyv na predchádzanie nelegálnemu zamestnávaniu neregulárnych migrantov.

Hoci členské štáty majú flexibilitu pri stanovení najvhodnejšej úrovne sankcií na vnútroštátnej úrovni, je potrebná spoločná dohoda na tom, aké sankcie sú v praxi účinné, primerané a odradzujúce a aký majú vplyv. Zlepšený mechanizmus podávania správ by sa mal doplniť o výmenu najlepších postupov s cieľom dozvedieť sa o rôznych vnútroštátnych prístupoch, a najmä o prístupoch, ktoré sa ukázali ako účinné a ktoré majú odrádzajúci účinok.

Komisia bude presadzovať **vzájomné učenie a výmenu najlepších postupov** medzi členskými štátmi a zainteresovanými stranami s podporou odborníkov v oblasti správneho a trestného práva v rámci špecializovanej skupiny expertov Komisie v oblasti neregulárnej migrácie pre smernicu o sankciách voči zamestnávateľom. Výmena osvedčených postupov umožní Komisii v prípade potreby podporiť členské štáty pri **určovaní a prispôsobovaní úrovne sankcií** na vnútroštátnej úrovni, aby boli účinné, primerané a odradzujúce, zhromažďovať informácie s cieľom presadzovať konzistentnejší prístup k sankciám a zabezpečiť, aby mohli ovplyvňovať obmedzovanie nelegálneho zamestnávania a vykorisťovania.

Okrem toho je potrebné **zlepšiť osvetu a informovať zamestnávateľov** o rizikách a dôsledkoch, ktorým čelia prijímaním neregulárnych migrantov, a prispievať tak k odrádzajúcejšiemu charakteru systému. Komisia bude podporovať členské štáty pri navrhovaní účinných informačných kampaní zameraných najmä na zamestnávateľov pracujúcich v odvetviach, ktoré sú najviac vystavené riziku nelegálneho zamestnávania, a na

[32] Spätná väzba od Platformy pre medzinárodnú spoluprácu v oblasti migrantov bez dokladov (PICUM) v rámci cielených konzultácií.
[33] Príklad poskytla Európska konfederácia odborových zväzov (ETUC) v rámci cielených konzultácií.

zamestnávateľov, ktorí pravdepodobne nemajú ľahký prístup k týmto informáciám (napr. domácnosti, malé podniky), pričom využije odborné znalosti Európskej platformy na riešenie problému nedeklarovanej práce. Komisia takisto poskytne finančnú podporu prostredníctvom Fondu pre azyl, migráciu a integráciu.

Komisia:

- bude podporovať dialóg medzi členskými štátmi a zainteresovanými stranami s podporou odborníkov v oblasti správneho a trestného práva s cieľom pomôcť členským štátom určiť a prispôsobiť úroveň peňažných a trestnoprávnych sankcií na vnútroštátnej úrovni a zhromažďovať relevantné informácie od vnútroštátnych orgánov,
- bude poskytovať podporu členským štátom pri navrhovaní a vykonávaní osvetových a preventívnych kampaní zameraných na zamestnávateľov v rizikových odvetviach, s využitím odborných znalostí Európskej platformy na riešenie problému nedeklarovanej práce,
  obnoví prácu špecializovanej skupiny expertov Komisie v oblasti neregulárnej migrácie pre smernicu o sankciách voči zamestnávateľom, ktorá by mala slúžiť ako sieť odborných znalostí, výmeny a podpory pre členské štáty.

Členské štáty by mali:

- posúdiť úroveň peňažných a trestnoprávnych sankcií stanovených na vnútroštátnej úrovni s cieľom posúdiť, či sú účinné, primerané a odradzujúce proti nelegálnemu zamestnávaniu,
- posilniť činnosti zamerané na zlepšovanie osvety medzi zamestnávateľmi a ich informovanie o možnostiach legálneho zamestnávania a náboru pracovníkov, o krokoch potrebných na predchádzanie nelegálnemu zamestnávaniu a o rizikách a dôsledkoch náboru neregulárnych migrantov.

3. Opatrenia na ochranu práv neregulárnych migrantov

Článkom 6 ods. 2 a článkom 13 smernice o sankciách voči zamestnávateľom sa neregulárnym migrantom poskytuje súbor práv s cieľom zabezpečiť, aby boli primerane informovaní o svojich nárokoch vyplývajúcich z nelegálneho zamestnávania, mohli podávať sťažnosti proti porušovaniu pracovnoprávnych predpisov a žiadať vyplatenie nezaplatených miezd. Ide o kľúčové ustanovenia na **ochranu migrantov pred rizikom vykorisťovania a zneužívania**: ak neregulárni migranti oznámia porušenia pracovnoprávnych predpisov a spolupracujú s orgánmi, v konečnom dôsledku možno vyvodiť zodpovednosť zamestnávateľov za nezaplatené mzdy, dane a príspevky na sociálne poistenie, čím sa zabezpečujú rovnaké podmienky na trhu práce a odhaľujú sa situácie vykorisťovania a zneužívania pracovníkov.

Ďalšie úsilie si vyžaduje tiež vykonávanie **ochranných prvkov smernice**, najmä v súvislosti s prístupom k informáciám, prístupom k spravodlivosti a vymáhaním dlžných platieb, ako aj s udeľovaním povolení na prechodný pobyt.

3.1. Prístup k informáciám

Predpokladom účinného prístupu k spravodlivosti pre neregulárnych migrantov – a najmä pre tých, ktorí sú obeťami zneužívania zamestnávateľmi – je možnosť získať informácie o svojich právach a dostupnosť podporných mechanizmov na podávanie sťažností a právnu

pomoc. Smernica o sankciách voči zamestnávateľom poskytuje neregulárnym migrantom nástroje na účinné uplatňovanie ich práv, pričom zabezpečuje, aby boli systematicky informovaní o svojich právach, že si môžu nárokovať vyplatenie dlžnej odmeny pred vykonaním akéhokoľvek rozhodnutia o návrate, že aj po návrate do svojej krajiny pôvodu môžu dostať vyplatenú akúkoľvek dlžnú platbu odmeny a že môžu podávať sťažnosti proti zamestnávateľom buď priamo, alebo prostredníctvom tretích strán (pozri oddiel 3.2). Smernica preto zaručuje, že migranti pracujúci v EÚ bez práva zdržiavať sa na jej území môžu účinne uplatňovať svoje práva nielen v rámci EÚ, ale v prípade potreby aj zo zahraničia; pričom tieto práva sa musia dodržiavať aj vtedy, keď sa uplatňujú konania o návrate podľa smernice o návrate[34], a najmä po ukončení celkového posúdenia individuálnej situácie migrujúceho pracovníka a určení jeho migračného statusu.

Väčšina členských štátov **poskytuje len všeobecné informácie o právach zamestnancov, a nie cielené informácie, ktoré sú relevantné pre osobitnú situáciu neregulárnych migrujúcich pracovníkov**. V niektorých prípadoch **sa informácie obmedzujú** na aspekty bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci a nezahŕňajú informácie o nevyplatenej odmene. Iné členské štáty[35] síce poskytujú cielené informácie, ale často len v rámci konania o návrate[36]. Táto situácia má **negatívny vplyv na neregulárnych migrantov**, ktorí nie sú dostatočne informovaní o možnosti nárokovať si alebo dostať nevyplatenú mzdu pred návratom do svojej krajiny pôvodu.

V smernici sa nestanovujú pravidlá týkajúce sa spôsobov poskytovania informácií neregulárnym migrantom a postupy v jednotlivých štátoch sa líšia z hľadiska toho, **kedy sa tieto informácie poskytujú, kým a ako**.[37] Vo väčšine členských štátov majú pracovníkov o ich právach informovať inšpektori práce, čo je osvedčený postup, ktorý by mali nasledovať všetky členské štáty. Existujú však aj iné spôsoby. V Rakúsku sa napríklad informácie poskytujú v nízkoprahovom dennom centre pre pracovníkov bez dokladov, zatiaľ čo v Taliansku sa poskytujú prostredníctvom osobitného formulára, v ktorom sú vysvetlené práva neregulárnych migrujúcich pracovníkov, ako napríklad povinnosť zamestnávateľa vyplatiť dlžné mzdy a príspevky na dôchodkové sporenie a sociálne poistenie a postup podania žaloby proti zamestnávateľovi; tieto informácie sa však neposkytujú systematicky a sú dostupné len v určitom počte cudzích jazykov. Komisia bude podporovať výmenu najlepších postupov a skúseností medzi členskými štátmi v snahe zlepšiť spôsob poskytovania takýchto informácií pre neregulárnych migrujúcich pracovníkov a zvýšiť ich informovanosť o existujúcich právach a možnostiach.

Nízka úroveň znalostí neregulárnych migrantov o svojich právach je jedným z rizikových faktorov, pokiaľ ide o pracovné vykorisťovanie, pretože neregulárni migranti možno nedokážu identifikovať takéto riziká sami, čo poukazuje na **potrebu zlepšiť prístup k informáciám** zo strany sprostredkovateľov práce, agentúr sprostredkujúcich prácu, ako aj

[34] Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2008/115/ES zo 16. decembra 2008 o spoločných normách a postupoch členských štátov na účely návratu štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí sa neoprávnene zdržiavajú na ich území (Ú. v. EÚ L 348, 24.12.2008, s. 98).

[35] Rakúsko, Belgicko, Česko, Estónsko, Španielsko, Francúzsko, Litva, Luxembursko, Lotyšsko, Malta, Slovensko a Slovinsko.

[36] Napr. Chorvátsko, Cyprus, Portugalsko a Slovensko.

[37] Súhrnná správa Európskej migračnej siete – Nelegálne zamestnávanie štátnych príslušníkov tretích krajín v Európskej únii (2017), s. 36.

orgánov presadzovania práva (vrátane inšpektorátov práce), aby vedeli poskytnúť neregulárnym migrujúcim pracovníkom informácie o ich právach a možnostiach požiadať o podporu a nápravu. Na rovnaký problém a z neho vyplývajúcu potrebu poukázali aj zainteresované strany.[38]

To, že informácie poskytované migrantom sú často obmedzené, neposkytujú sa systematicky a nie sú zamerané na konkrétnu situáciu neregulárnych migrujúcich pracovníkov, **má negatívny vplyv na cieľ smernice, ktorým je poskytovať migrantom objektívne a spoľahlivé informácie, aby mohli uplatňovať svoje práva**. Tieto postupne sa objavujúce dôkazy však v tejto fáze nemožno ničím podložiť vzhľadom na nedostatočné výkazy členských štátov o počte uplatnených a úspešne uzavretých nárokov na vyplatenie dlžných platieb a o prípadoch vedených proti zneužívajúcim zamestnávateľom, ktoré sa začali riešiť na základe hlásenia neregulárneho migrujúceho pracovníka.

3.2. Prístup k spravodlivosti a odmene a udeľovanie povolení na prechodný pobyt

Neregulárni migrujúci pracovníci – hoci informovaní o svojich právach – môžu mať zábrany podať sťažnosť na zamestnávateľa v súvislosti s vymáhaním nevyplatených miezd alebo nahlásiť možnú situáciu vykorisťovania, pretože je možné, že im bude nariadený návrat, prídu o príjem a v niektorých prípadoch môžu čeliť aj odvete zamestnávateľa. Aby takéto situácie nenarušili riadny prístup k spravodlivosti, v smernici o sankciách voči zamestnávateľom sa vyžaduje vytvorenie **osobitných mechanizmov, pomocou ktorých môžu neregulárni migranti podať sťažnosť** príslušným orgánom buď priamo, alebo prostredníctvom tretích strán (napr. odborových zväzov, združení zamestnancov a mimovládnych organizácií), a to aj vtedy, keď už nie sú prítomní v členskom štáte.[39] Tieto tretie strany môžu poskytovať podporu neregulárnym migrujúcim pracovníkom aj v správnych alebo občianskoprávnych konaniach.[40] Tieto mechanizmy môžu podporiť aj vykonávanie smernice o právach obetí[41] a zabezpečiť, aby neregulárnym migrantom, ktorí sa stali obeťou trestného činu, najmä trestného činu vymedzeného v smernici o sankciách voči zamestnávateľom, nebol odopretý prístup k spravodlivosti.[42]

Členské štáty si zvolili rôzne spôsoby vytvorenia **účinného mechanizmu na podávanie sťažností**. Zo štúdie, ktorú vypracovala Platforma pre medzinárodnú spoluprácu v oblasti migrantov bez dokladov (PICUM)[43], vyplýva, že v 13 členských štátoch[44] (z 15, na ktoré sa štúdia vzťahuje) existujú občianskoprávne a správne konania, pomocou ktorých si pracovníci

[38] Spätná väzba od Platformy pre medzinárodnú spoluprácu v oblasti migrantov bez dokladov (PICUM) a Európskej konfederácie odborových zväzov (ETUC) v rámci cielených konzultácií.
[39] Iba Malta vyžaduje, aby bol štátny príslušník tretej krajiny osobne prítomný pri podaní sťažnosti.
[40] V Bulharsku, na Cypre, v Estónsku, na Malte, na Slovensku, vo Fínsku a Švédsku sa vyžaduje súhlas štátneho príslušníka tretej krajiny s konaním v jeho mene.
[41] Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2012/29/EÚ z 25. októbra 2012, ktorou sa stanovujú minimálne normy v oblasti práv, podpory a ochrany obetí trestných činov a ktorou sa nahrádza rámcové rozhodnutie Rady 2001/220/SVV (Ú. v. EÚ L 315, 14.11.2012).
[42] Podľa smernice o právach obetí sa práva obetí vzťahujú na obete bez diskriminácie a bez ohľadu na povahu ich pobytu.
[43] Platforma pre medzinárodnú spoluprácu v oblasti migrantov bez dokladov (PICUM), *A worker is a worker: How to Ensure that Undocumented Migrant Workers Can Access Justice* (Pracovník je pracovník: ako zabezpečiť prístup k spravodlivosti pre pracujúcich migrantov bez dokladov), (2020), s. 21 – 22.
[44] Rakúsko, Belgicko, Bulharsko, Cyprus, Česká republika, Francúzsko, Nemecko, Grécko, Taliansko, Luxembursko, Holandsko, Portugalsko a Španielsko.

môžu uplatniť nárok na neuhradené mzdy, a v 11 členských štátoch[45] existuje aj inšpekčný orgán s právomocou preberať sťažnosti jednotlivých pracovníkov súvisiace s nedoplatkami na mzdách. Z praxe takisto vyplýva, že migranti, v prípade ktorých sa zistilo nelegálne zamestnanie (bez ohľadu na to, či majú legálny alebo nelegálny pobyt), si môžu v dvadsiatich členských štátoch uplatniť nárok na náhradu nevyplatenej mzdy za rovnakých podmienok ako pracovníci s platnou pracovnou zmluvou[46], v praxi by však **mechanizmy podávania sťažností mohli fungovať efektívnejšie.**[47] Agentúra pre základné práva[48] poukazuje na to, že migranti v neregulárnej situácii v niektorých členských štátoch nevyužívajú existujúce systémy podávania sťažností. Dôvodov môže byť viacero: chýbajúce stimuly, aby sa pracovníci domáhali svojich práv, obmedzené informácie o ich právach a dostupnom mechanizme na podávanie sťažností, hospodárske prekážky, ako sú členské poplatky pre odborové zväzy, ktoré pomáhajú len členom, a predovšetkým strach z odhalenia, zadržania a navrátenia.

Spolupráca verejných orgánov so sociálnymi partnermi a mimovládnymi organizáciami je kľúčom k uľahčeniu podávania sťažností, pretože často majú priamy kontakt s pracovníkmi a môžu zlepšovať osvetu a informovanosť medzi neregulárnymi migrantmi o ich právach, budovať vzájomnú dôveru a pomáhať pracovníkom identifikovať situácie nedeklarovanej práce a pracovného vykorisťovania s cieľom podať sťažnosť. Úloha sociálnych partnerov a mimovládnych organizácií je takisto veľmi dôležitá pri uľahčovaní podávania sťažností a odhaľovaní situácií vykorisťovania, ale aj pri znižovaní strachu neregulárnych migrantov z toho, že ak ich migračné orgány odhalia, začne sa konanie o ich návrate. Vo veľkej väčšine členských štátov právne predpisy prisudzujú týmto zainteresovaným stranám, najmä odborovým zväzom[49], dôležitú úlohu v rámci vnútroštátneho mechanizmu na uľahčenie podávania sťažností.

Okrem ťažkostí pri podávaní sťažností majú neregulárni migranti problémy aj so získavaním nevyplatených odmien. Zatiaľ čo v smernici sa stanovuje, že mzda by mala byť aspoň taká vysoká ako minimálna mzda[50] a za obdobie najmenej troch mesiacov, zainteresované strany poukazujú na **viacero nedostatkov pri vykonávaní ustanovení o minimálnej mzde v praxi**. Je to spôsobené napríklad nedostatočnou informovanosťou o príslušných ustanoveniach v orgánoch inšpekcie práce alebo medzi odborníkmi, ktorí pomáhajú a radia neregulárnym migrujúcim pracovníkom. V praxi môžu neregulárni migranti čeliť situáciám, keď predpoklad pracovného pomeru v trvaní minimálne troch mesiacov neznamená zamestnanie na plný

[45] Belgicko, Bulharsko, Cyprus, Česká republika, Francúzsko, Grécko, Taliansko, Luxembursko, Holandsko, Portugalsko, Španielsko.

[46] Súhrnná správa Európskej migračnej siete – Nelegálne zamestnávanie štátnych príslušníkov tretích krajín v Európskej únii (2017).

[47] Agentúra pre základné práva, *Protecting migrants in an irregular situation from labour exploitation: role of the Employers Sanctions Directive* (Ochrana migrantov v neregulárnej situácii pred pracovným vykorisťovaním: úloha smernice o sankciách voči zamestnávateľom) (2021), s. 12.

[48] Tamtiež s. 5.

[49] Podľa informácií, ktoré má Agentúra pre základné práva k dispozícii, všetky členské štáty EÚ okrem Talianska, Malty, Slovinska a Fínska.

[50] V mnohých členských štátoch, ako sú Bulharsko, Cyprus, Nemecko, Grécko, Španielsko, Francúzsko, Maďarsko, Taliansko, Portugalsko, Slovinsko, Slovensko a Rumunsko, je neoprávnene sa zdržiavajúci štátny príslušník tretej krajiny postavený na rovnakú úroveň ako legálny zamestnanec, na ktorého sa vzťahuje minimálna mzda.

úväzok[51], a musia predkladať dôkazy o odpracovaných hodinách a rôzne iné druhy dôkazov, ako sú správy, fotografie alebo svedectvá[52]. Neregulárni migranti majú problém vôbec dostať výplatu mzdy, a to z dôvodu dĺžky alebo nákladov súdneho konania, prekážok pri otváraní bankového účtu bez oprávneného pobytu, stratégií zamestnávateľov ako sa vyhýbať zaplateniu[53] alebo problémov s prístupom k financovaniu v prípade platobnej neschopnosti zamestnávateľa[54] alebo návratu.

Hoci smernica umožňuje nelegálne zamestnaným štátnym príslušníkom tretích krajín nárokovať si dlžné platby po návrate do svojej krajiny pôvodu, zdá sa, že **chýbajú mechanizmy na uľahčenie uplatňovania si nárokov pre osoby, ktoré sa už v danom členskom štáte nenachádzajú**, pričom len veľmi málo členských štátov má osobitné mechanizmy vymáhania[55]. Vytvorenie účinných mechanizmov je však kľúčom k tomu, aby neregulárni migranti, ktorí sa vrátia pred ukončením konania o nároku na vrátenie nevyplatenej mzdy, neboli znevýhodnení pri uplatňovaní svojich práv. Ak inšpektori práce v Belgicku zistia, že mzdy neboli vyplatené správne a pracovníci nie sú bezprostredne prítomní alebo opustili krajinu, zamestnávatelia sú povinní zaplatiť tieto mzdy do federálneho fondu vkladov a úschov; neexistuje však žiadne oddelenie ani správny orgán, ktoré by boli zodpovedné za spätné vyplatenie dlžných miezd alebo informovanie dotknutého migranta. Vo Francúzsku sa v prípadoch, keď je neregulárny migrant zadržaný alebo už sa v krajine nenachádza, takéto mzdy uschovajú v Úrade pre imigráciu a integráciu (OFII) a následne sa vyplatia danému migrantovi. Úrad OFII má okrem toho právo vymáhať mzdy v spolupráci s daňovým oddelením, ak zamestnávateľ nevyplatí migrantovi odmenu do 30 dní.

S cieľom **chrániť obete závažného vykorisťovania a deti**, uľahčiť podávanie sťažností v záujme odhalenia a potrestania týchto závažných trestných činov a uľahčiť vymáhanie nevyplatených miezd sa v článku 6 ods. 5 smernice umožňuje členským štátom **udeľovať neregulárnym migrantom povolenia na prechodný pobyt** naviazané na trvanie príslušného vyšetrovania alebo trestného konania pred súdom alebo na ochotou spolupracovať s orgánmi.[56] Platnosť týchto povolení sa môže predlžovať až do vyplatenia dlžnej odmeny.[57] Takéto povolenia sa zvyčajne vydávajú na obdobie šiestich mesiacov až jedného roka a môžu sa predlžovať.[58] Vo viacerých členských štátoch[59] sa povolenia na prechodný pobyt môžu predlžovať dovtedy, kým obeti nebudú vyplatené dlžné mzdy; nie je však dosť informácií o tom, ako často sa toto ustanovenie uplatňuje.

[51] Napríklad Nemecko a Rakúsko.
[52] Spätná väzba od Európskej konfederácie odborových zväzov (ETUC).
[53] Napríklad zmena podnikovej štruktúry alebo ukončenie podnikania a presun aktív bez oficiálneho vyhlásenia konkurzu, alebo jednoducho odmietnutie zaplatiť.
[54] Často sa stáva, že štát ako prvý vyberie dlžné príspevky na dane a sociálne zabezpečenie, aj keď to znamená, že pracovník potom nedostane odmenu.
[55] Len Belgicko, Grécko a Francúzsko uviedli, že majú takéto mechanizmy – Súhrnná správa Európskej migračnej siete – Nelegálne zamestnávanie štátnych príslušníkov tretích krajín v Európskej únii (2017).
[56] Článok 13 ods. 4 smernice.
[57] Článok 6 ods. 5 smernice.
[58] Povolenie na prechodný pobyt sa udeľuje na šesť mesiacov na Cypre, v Maďarsku, Taliansku, Rumunsku, Švédsku (s možnosťou predĺženia), na jeden rok v Nemecku a Chorvátsku a na tri mesiace na Slovensku (s možnosťou predĺženia).
[59] Estónsko, Fínsko, Nemecko, Poľsko, Rumunsko, Slovinsko a Švédsko.

Viac ako polovica členských štátov[60] má vnútroštátne právne predpisy, v ktorých sa stanovujú osobitné povolenia na prechodný pobyt pre obete osobitne vykorisťujúcich pracovných podmienok, zatiaľ čo ostatné členské štáty ich vydávajú v situáciách obchodovania s ľuďmi. Len päť členských štátov[61] však oznámilo, že v rokoch 2018 a 2019 udelilo takéto povolenia na pobyt nereguláry migrantom z dôvodu pracovného vykorisťovania, pričom väčšinu povolení udelilo Francúzsko, po ktorom nasleduje Švédsko, Česko, Nemecko a Poľsko. Švédsko takisto oznámilo, že povolenia na pobyt udelilo nelegálne zamestnaným maloletým osobám.

Zatiaľ čo smernica o sankciách voči zamestnávateľom mala **pozitívny vplyv** v tejto oblasti, keďže viedla k vytvoreniu osobitných mechanizmov podávania sťažností a k možnosti udeľovať povolenia na prechodný pobyt, z konzultácií so zainteresovanými stranami vyplýva, že nereguláry migranti, ktorí zažili pracovné vykorisťovanie, čelia v praxi **problémom, pokiaľ ide o prístup ku konaniam o udelení povolenia na pobyt** alebo o podmienky udeľovania týchto povolení. Zainteresované strany uvádzajú, že obete nemajú dostatočný prístup k informáciám a právnemu poradenstvu o možnosti získať povolenie a o tom, ako oň požiadať alebo podať žiadosť o posúdenie, ďalej o udeľovaní povolení, ktoré sú často naviazané na vznesenie obvinenia voči určitým zamestnávateľom, a o situáciách, keď je povolenie podmienené účasťou obetí na trestnom konaní, hoci sa to v smernici nevyžaduje.

3.3. Opatrenia na zlepšenie ochrany práv migrantov

Prístup k informáciám a spravodlivosti, vymáhanie dlžných platieb a uľahčenie podávania sťažností tvoria jadro ochranných opatrení podľa smernice, ktoré sú určené na nápravu nespravodlivosti, ktorá dopadá na nereguláry migrantov. Z nepriamych dôkazov a správ zainteresovaných strán vyplýva, že nereguláry migranti čelia **absencii účinného prístupu k informáciám a mechanizmom podávania sťažností**. Nedostatok údajov o používaní mechanizmu podávania sťažností a vydávaní povolení na prechodný pobyt neumožňuje dospieť k jednoznačným záverom v tejto veci.

Účinné mechanizmy podávania sťažností umožňujú orgánom naplánovať a lepšie zacieliť inšpekcie práce, zhromaždiť silné dôkazy proti zneužívajúcim zamestnávateľom v spolupráci s nereguláry migrujúcimi pracovníkmi a tretími stranami a v konečnom dôsledku brať týchto zamestnávateľov na zodpovednosť. Členské štáty by mali zabezpečiť, aby tieto **mechanizmy podávania sťažností boli ľahko dostupné** a aby sa v nich zohľadňovala dôvernosť, čo môže podporiť podávanie sťažností zo strany nereguláry migrujúcich pracovníkov a odhaľovanie prípadov vykorisťovania. Členské štáty by mali zaviesť **politiky alebo protokoly bezpečného nahlasovania**, aby nereguláry migrujúci pracovníci mohli nahlasovať zamestnávateľov konajúcich v rozpore so zákonom a spolupracovať s orgánmi presadzovania práva bez toho, aby čelili riziku, že ich migračná situácia bude mať vplyv na uplatňovanie ich práv. V súvislosti so špecializovanou skupinou expertov Komisie v oblasti nereguláry migrácie pre smernicu o sankciách voči zamestnávateľom bude Komisia presadzovať **výmenu osvedčených postupov s cieľom identifikovať účinné mechanizmy**

[60] Agentúra pre základné práva, *Protecting migrants in an irregular situation from labour exploitation: role of the Employers Sanctions Directive* (Ochrana migrantov v nereguláry situácii pred pracovným vykorisťovaním: úloha smernice o sankciách voči zamestnávateľom) (2021).
[61] Česko, Nemecko, Francúzsko, Poľsko a Švédsko.

na vymáhanie dlžných platieb, vyplatenie odmeny a podávanie sťažností – s prihliadnutím na potrebu politík alebo protokolov bezpečného nahlasovania –, a to aj po návrate migranta do jeho domovskej krajiny.

Aj **sociálni partneri a mimovládne organizácie** zohrávajú ústrednú úlohu pri podpore a vykonávaní ochranných opatrení podľa smernice o sankciách voči zamestnávateľom a pri zvyšovaní ich dosahu na neregulárnych migrantov. Komisia posilní **dialóg so sociálnymi partnermi** a mimovládnymi organizáciami zastupujúcimi pracovníkov bez dokladov a pri rozvoji týchto činností bude spolupracovať s Európskou platformou na riešenie problému nedeklarovanej práce.

Je potrebné **zlepšiť prístup neregulárnych migrujúcich pracovníkov k objektívnym a systematickým informáciám** o ich právach a o mechanizmoch získania podpory a nápravy. S podporou finančných prostriedkov EÚ by členské štáty mali v spolupráci so záujmovými združeniami, odborovými zväzmi a mimovládnymi organizáciami **vypracovať informačné a osvetové kampane** zamerané na neregulárnych migrujúcich pracovníkov. Komisia v spolupráci s Agentúrou pre základné práva skoncipuje osobitnú odbornú prípravu pre inšpektorov zameranú na poskytovanie informácií neregulárnym migrujúcim pracovníkom o ich právach a spôsoboch uplatňovania nárokov prostredníctvom mechanizmov odmeňovania, a to aj po návrate do ich domovskej krajiny.

Komisia:

- bude podporovať výmenu osvedčených postupov týkajúcich sa účinných mechanizmov podávania sťažností a praktických politík alebo protokolov na uľahčenie zapojenia neregulárnych migrujúcich pracovníkov do presadzovania práva,
- začne dialóg so sociálnymi partnermi, združeniami zamestnávateľov, odborovými zväzmi a mimovládnymi organizáciami, pričom využije odborné znalosti Európskej platformy na riešenie problému nedeklarovanej práce,
- bude v spolupráci so záujmovými združeniami, odbormi a mimovládnymi organizáciami podporovať rozvoj informačných a osvetových kampaní pre neregulárnych migrujúcich pracovníkov o ich právach.

Členské štáty by mali:

- zlepšiť dostupnosť mechanizmov podávania sťažností s cieľom povzbudiť neregulárnych migrantov, aby podávali sťažnosti v prípadoch nelegálneho zamestnávania a vykorisťovania,
- zaviesť politiky alebo protokoly bezpečného nahlasovania pre neregulárnych migrujúcich pracovníkov, aby mohli spolupracovať s orgánmi presadzovania práva bez toho, aby riskovali, že ich migračný status bude mať vplyv na uplatnenie ich práv,
- podporovať odborové zväzy a organizácie občianskej spoločnosti pri poskytovaní informácií a poradenstva, právnej pomoci a iných služieb pre neregulárnych migrujúcich pracovníkov.

4. Kontroly

4.1. Kontroly vykonávané členskými štátmi

Kontroly sú **najdôležitejším nástrojom** na odhaľovanie zamestnávateľov, ktorí zamestnávajú neregulárnych migrantov, a prípadov vykorisťovania. Práve na základe kontrol možno brať zamestnávateľov na zodpovednosť a potrestať ich, ako aj zaviesť opatrenia potrebné na ochranu neregulárnych migrujúcich pracovníkov, ktorí sú vykorisťovaní. V článku 13 ods. 1 smernice sa od členských štátov vyžaduje, aby zabezpečili účinné a adekvátne kontroly založené na posúdeniach rizika, v ktorých identifikujú odvetvia činnosti, ktoré sú daným javom najviac ohrozené, bez ktorých nie je možné dosiahnuť ciele smernice o sankciách voči zamestnávateľom.

Keďže pojem „účinné a adekvátne kontroly“ nie je v smernici vymedzený, prax medzi členskými štátmi sa líši, z čoho vyplýva **niekoľko faktorov, ktoré obmedzujú účinnosť kontrol**: identifikácia hospodárskych odvetví, ktoré sú najviac ohrozené nelegálnym zamestnávaním, nízka úroveň kontrol vykonávaných v členských štátoch (aj v odvetviach najviac ohrozených nelegálnym zamestnávaním), nedostatok dostatočných zdrojov a ťažkosti pri spolupráci s vykorisťovanými migrantmi zistenými počas kontrol.

Ako už bolo uvedené, **údaje o kontrolách predložené členskými štátmi vykazujú značné nedostatky**. Okrem toho, aby tieto kontroly boli účinné, musia sa zacieliť s dôrazom na **odvetvia, ktoré sú najviac vystavené riziku nelegálneho zamestnávania** v členských štátoch. Práve v týchto oblastiach sú kontroly potrebnejšie. Členské štáty vykonávajú posúdenia rizika s cieľom určiť takéto rizikové oblasti[62] podľa vnútroštátnych usmernení alebo ročných akčných plánov, zhromaždených údajov a výsledkov predchádzajúcich kontrol, sťažností či podnetov od iných vnútroštátnych orgánov. Zdá sa, že odvetvia, ktoré sú najviac postihnuté nelegálnym zamestnávaním, sú vo väčšine členských štátov podobné a obvykle ide o **odvetvia s vysokým podielom manuálnej práce a nízkou kvalifikáciou/nízkou mzdou** a s vysokou fluktuáciou zamestnancov. Medzi najbežnejšie rizikové sektory patria poľnohospodárstvo, stavebníctvo, výroba, domáca starostlivosť a sociálna pomoc, pohostinské a stravovacie služby.[63] Niektoré členské štáty[64] však vo svojich správach Komisii neidentifikovali rizikové odvetvia, čo svedčí o potrebe lepšie stanoviť priority kontrol. Hoci rizikové odvetvia sa v priebehu času zvyčajne nemenia, hospodársky vývoj môže viesť k vzniku nových sektorov vystavených riziku nelegálneho zamestnávania, ako je to napríklad v prípade **pracovníkov platforiem**. Členské štáty by preto mali pravidelne aktualizovať svoje rizikové odvetvia.

Je nepravdepodobné, aby počet kontrol vykonávaných v súčasnom systéme odradil zamestnávateľov od náboru neregulárnych migrantov. Podiel zamestnávateľov pôsobiacich v odvetví, ktoré je predmetom kontrol, je zvyčajne veľmi nízky; zamestnávatelia preto môžu nadobudnúť dojem, že ekonomická výhoda plynúca z nelegálneho zamestnávania je vyššia ako pravdepodobnosť odhalenia pri kontrolách. Z tabuliek 3 a 4, ktoré obsahujú

[62] Súhrnná správa Európskej migračnej siete – Nelegálne zamestnávanie štátnych príslušníkov tretích krajín v Európskej únii (2017), s. 20.
[63] Tamtiež, s. 14 – 15.
[64] Česko, Estónsko, Litva, Malta a Rumunsko.

informácie členských štátov o kontrolách vykonaných vo všetkých odvetviach[65], vyplýva, že členské štáty vykonávali kontroly vo výrazne odlišnej miere. Napríklad v roku 2019 bolo v Bulharsku, Estónsku, Francúzsku, Lotyšsku, Holandsku a Švédsku podrobených kontrole **menej ako 1 % zamestnávateľov vo všetkých odvetviach**; v trinástich členských štátoch sa inšpekcie týkali 1 % až 10 % zamestnávateľov[66]; v Rakúsku sa inšpekcie týkali 14,5 % všetkých zamestnávateľov a kontroly v Slovinsku a na Slovensku zahrnuli viac ako 30 % všetkých zamestnávateľov. Z informácií, ktoré má Komisia k dispozícii, vyplýva, že vo väčšine členských štátov **sa kontroly nezameriavajú na rizikové odvetvia**, čo je stav, ktorý nezodpovedá požiadavke smernice. Okrem toho členské štáty a iné zainteresované strany[67] uvádzajú, že orgány inšpekcie práce bývajú **často personálne poddimenzované a chýbajú im zdroje**, čo má vplyv na počet a frekvenciu vykonávaných kontrol.

Kontroly majú okrem odhaľovania situácií nelegálneho zamestnávania **identifikovať situácie zraniteľnosti a vykorisťovania**, a to najmä v prípadoch, ktoré sa týkajú práv detí, základných pracovných noriem a rodovej rovnosti. Zainteresované strany [68] navyše zdôrazňujú, že vykorisťovaní pracovníci sú odrádzaní od nahlásenia svojej situácie počas kontrol z dôvodu rizika zadržania a návratu, najmä ak kontroly vykonávajú spoločne orgány inšpekcie práce a polícia/imigračné orgány. Zainteresované strany preto podporujú myšlienku oddelenia činností inšpekcie práce a činností z oblasti presadzovania práva/prisťahovalectva prostredníctvom „ochranného štítu“, ktorý by zaručil, že neregulárni migranti odhalení počas kontrol nebudú postúpení imigračným orgánom na účely konania o návrate. Okrem toho Agentúra pre základné práva poznamenáva, že ak kontroly vykonávajú spoločne orgány práce a jednotky zaoberajúce sa bojom proti obchodovaniu s ľuďmi alebo iné špecializované jednotky vyškolené pre oblasť pracovného vykorisťovania, môžu **pomôcť identifikovať migrantov, ktorí sú obeťami pracovného vykorisťovania alebo obchodovania s ľuďmi**.

Cieľom mechanizmov na uľahčenie podávania sťažností na zamestnávateľov prostredníctvom určených tretích strán, ako sú odborové zväzy alebo mimovládne organizácie, je zabezpečiť, aby situácie vykorisťovania vyšli najavo a aby boli oznámené príslušným orgánom. Ich účinné vykonávanie má prvoradý význam (pozri oddiel 3.2), aby neregulárni migrujúci pracovníci mohli uplatňovať svoje práva bez strachu z toho, že sa vystavia konaniu o návrate. Niektoré členské štáty okrem toho prijali ďalšie opatrenia na uľahčenie nahlasovania vykorisťovania. Holandsko napríklad uplatňuje politiku nazývanú *free in, free-out* (voľne prísť, voľne odísť)[69], ktorá neregulárnym migrantom umožňuje oznámiť polícii trestný čin bez toho, aby boli zatknutí alebo čelili návratu, a to bez ohľadu na druh nahláseného trestného činu. Španielsko zriadilo špecializované policajné tímy, ktorých úlohou je poskytovať pomoc migrantom vrátane neregulárnych, a to tak, že ich informujú o ich právach, radia im, ako

[65] Portugalsko uvádza údaje len za rizikové odvetvia (poľnohospodárstvo/lesníctvo/rybolov, stavebníctvo a ubytovacie/stravovacie služby).
[66] Belgicko, Česko, Nemecko, Grécko, Španielsko, Chorvátsko, Maďarsko, Taliansko, Litva, Malta, Poľsko, Rumunsko a Fínsko.
[67] Spätná väzba, ktorú poskytla Európska konfederácia odborových zväzov (ETUC) v rámci cielených konzultácií a zástupcovia členských štátov na zasadnutí národných kontaktných miest pre prevádzačstvo migrantov vo februári 2021.
[68] Tamtiež.
[69] Vychádza z interného politického dokumentu národnej polície a memoranda o porozumení, ktoré bolo poskytnuté holandskému parlamentu.

legalizovať ich status, a poskytujú podporu pri podávaní sťažností na zamestnávateľov a iných za zlé zaobchádzanie a vykorisťovanie, a to bez rizika nariadenia návratu.

4.2. Opatrenia na zlepšenie účinnosti kontrol

Aby boli kontroly účinné pri odhaľovaní nelegálneho zamestnávania a zabezpečovaní ochrany neregulárnych migrantov, členské štáty by mali zabezpečiť, aby sa zameriavali na tie hospodárske odvetvia, ktoré sú najviac vystavené riziku nelegálneho zamestnávania, aby pokrývali veľký počet zamestnávateľov v týchto odvetviach a aby sa vykonávali sa v pravidelných intervaloch. Z tohto dôvodu by všetky členské štáty mali **vykonávať komplexné a pravidelné posúdenia rizika**, pričom by sa mali zamerať aj na nové a novo vznikajúce hospodárske oblasti, ako je napríklad platformová ekonomika, s cieľom identifikovať rizikové odvetvia a oznámiť ich Komisii.

Komisia bude v úzkej spolupráci s členskými štátmi a sociálnymi partnermi podporovať **výmenu najlepších postupov v oblasti kontrol a posudzovania rizika** a v oblasti spolupráce medzi vnútroštátnymi inšpektorátmi práce, a to aj pokiaľ ide o **odrádzajúce a realistické ciele** výročných kontrol v rizikových odvetviach identifikovaných členskými štátmi.

S cieľom uľahčiť identifikáciu situácií vykorisťovania a obetí obchodovania s ľuďmi počas kontrol a podporiť členské štáty pri plnení povinností vyplývajúcich zo smernice bude Komisia štruktúrovaným spôsobom podporovať výmenu postupov, napríklad pokiaľ ide o **spoločné kontroly orgánov práce a jednotiek špecializovaných na pracovné vykorisťovanie**, a to v spolupráci s Agentúrou pre základné práva, pričom využije odborné znalosti Európskej platformy na riešenie problému nedeklarovanej práce. Okrem toho by členské štáty mali poskytovať **inšpektorom práce odbornú prípravu** zameranú na práva neregulárnych migrujúcich pracovníkov podľa smernice o sankciách voči zamestnávateľom a na identifikáciu prípadov vykorisťovania a obchodovania s ľuďmi. Komisia zároveň preskúma možnosti podpory členských štátov prostredníctvom odbornej prípravy, v prípade potreby v spolupráci s Agentúrou pre základné práva.

Komisia:

- bude úzko spolupracovať s členskými štátmi na stanovení možných ročných cieľov kontrol zamestnávateľov v rizikových odvetviach,
- bude podporovať výmenu osvedčených postupov v oblasti kontrol, identifikácie rizikových odvetví a spolupráce medzi inšpektorátmi, pričom využije odborné znalosti Európskej platformy na riešenie problému nedeklarovanej práce,
- bude podporovať výmenu osvedčených postupov pri identifikácii obetí vykorisťovania a obchodovania s ľuďmi, a to aj prostredníctvom spoločných kontrol so špecializovanými jednotkami,
- preskúma možnosť podpory členských štátov pri odbornej príprave inšpektorov práce v spolupráci s Agentúrou pre základné práva.

Členské štáty by mali:

- zabezpečiť, aby sa inšpekcie zameriavali na hospodárske odvetvia, ktoré sú najviac vystavené riziku nelegálneho zamestnávania, pokrývali významný podiel zamestnávateľov v týchto odvetviach a aby sa vykonávali v pravidelných intervaloch,
- vykonávať komplexné a pravidelné posúdenia rizika, pričom by sa mali zamerať aj na nové a novo vznikajúce hospodárske oblasti, ako je napríklad platformová ekonomika, s cieľom identifikovať rizikové odvetvia a oznámiť ich Komisii,
- poskytovať inšpektorom práce odbornú prípravu zameranú na práva neregulárnych migrujúcich pracovníkov podľa smernice o sankciách voči zamestnávateľom a na identifikáciu prípadov vykorisťovania a obchodovania s ľuďmi.

5. Významné informačné medzery

V smernici sa vyžaduje, aby členské štáty každoročne oznámili Komisii počet kontrol a ich výsledky [70], informovali ju o dlžných platbách uhradených zamestnávateľmi, iných uplatňovaných opatreniach a o uľahčení podávania sťažností[71]. Tieto informácie sú kľúčové na posúdenie spôsobu vykonávania opatrení smernice a ich dôsledkov. Členské štáty však poskytujú veľmi obmedzené a nerovnomerné informácie, čo vedie k značným medzerám v údajoch o kontrolách a ich výsledkoch, o uplatňovaní peňažných a trestnoprávnych sankcií a počte začatých trestných konaní, ako aj o využívaní a výsledkoch mechanizmov podávania sťažností.

Chýbajú tiež úplné a spoľahlivé údaje a informácie o **uplatňovaní mechanizmov podávania sťažností a ich výsledkoch**, pričom správy členských štátov o počte uplatnených a úspešne uzavretých **nárokov na vyplatenie dlžných platieb** a o prípadoch otvorených proti zneužívajúcim zamestnávateľom sú nedostatočné. Žiadny členský štát necentralizoval údaje o počte úspešných sťažností podaných neregulárnymi migrantmi v súvislosti s vyplatením dlžných miezd. Preto sa stáva, že aj keď sú nároky úspešné, nie je známe, či pracovníci napokon dostali vyplatenú svoju odmenu, pretože zamestnávatelia často vyhlásia konkurz alebo zmiznú. Bez komplexného prehľadu o počte a výsledkoch podaných sťažností je ťažké

[70] Článok 14 smernice.
[71] Článok 16 ods. 2 smernice.

dospieť k záverom o tom, do akej miery je účinný prístup k spravodlivosti a mechanizmy podávania sťažností v členských štátoch, ako často sa tieto mechanizmy používajú a s akým úspechom.

Nedostatok spoľahlivých a úplných informácií **sťažuje konečné posúdenie, či smernica mala vplyv** z hľadiska odrádzania od nelegálneho zamestnávania a jeho znižovania a či sú trestnoprávne sankcie v členských štátoch účinné, primerané a odradzujúce. Lepší zber informácií by prispel k účinnejšej stratégii presadzovania práva na vnútroštátnej úrovni, ako aj na úrovni EÚ.

Je potrebné, aby vnútroštátne orgány skvalitnili podávané správy s cieľom **vyplniť významné medzery v údajoch a umožniť spoľahlivé posúdenie** vplyvu a účinnosti smernice o sankciách voči zamestnávateľom. Členské štáty musia v prvom rade poskytovať včasné, úplné a porovnateľné informácie, aby splnili svoju povinnosť vyplývajúcu z požiadaviek článku 16 ods. 2 smernice. S cieľom podporiť členské štáty pri plnení tejto oznamovacej povinnosti Komisia s podporou Európskej migračnej siete **zriadi informačný systém a databázu na podávanie správ**. Takýto systém uľahčí zber informácií od vnútroštátnych orgánov v súvislosti s peňažnými, trestnoprávnymi a inými sankciami uloženými voči zamestnávateľom, využívaním mechanizmov podávania sťažností – vrátane informácií o počte podaných sťažností a ich výsledkoch, mzdových nárokoch a platbách, udelených povoleniach na prechodný pobyt–, ako aj o vykonaných kontrolách a ich výsledkoch. Komisia v spolupráci s členskými štátmi vymedzí jasné **kritériá a požiadavky na podávanie správ** s cieľom zabezpečiť konzistentnosť a vysokú kvalitu príspevkov a úplnosť a porovnateľnosť údajov a ich včasné predkladanie.

Komisia:

- zriadi s podporou Európskej migračnej siete informačný systém a databázu na podávanie správ na účely zberu informácií a údajov o sankciách, používaní ochranných opatrení a kontrolách,
- vymedzí jasné kritériá a požiadavky na podávanie správ v spolupráci s členskými štátmi.

Členské štáty by mali:

- každoročne a včas podávať správy o kontrolách a ich výsledkoch (napr. celkový počet začatých a ukončených konaní, uložené pokuty a trestnoprávne sankcie),
- zlepšiť zber údajov o uplatňovaní mechanizmov podávania sťažností a ich výsledkoch (napr. počet nárokov na dlžné platby, výsledky uplatnenia týchto nárokov, počet konaní začatých proti zamestnávateľom).

6. Zintenzívnenie opatrení EÚ v boji proti nelegálnemu zamestnávaniu

V záujme boja proti neregulárnej migrácii musí EÚ riešiť všetky aspekty tohto javu komplexným prístupom, ako sa uvádza v novom pakte. Okrem riešenia základných príčin migrácie, obnovenia boja proti prevádzačom migrantov v partnerstve s tretími krajinami a zintenzívnenia otvárania legálnych ciest do EÚ musí EÚ **zlepšiť aj svoju reakciu na nelegálne zamestnávanie**, ktoré je hnacou silou neregulárnej migrácie a zdrojom

vykorisťovania a zneužívania. Na tento účel je potrebné zabezpečiť účinnejšie vykonávanie a presadzovanie smernice o sankciách voči zamestnávateľom, ktorá je najdôležitejším nástrojom, ktorý máme k dispozícii a ktorého **potenciál ešte nie je plne využitý**.

Členské štáty vykonávajú smernicu na rôznej úrovni a v rôznej miere. Hoci odlišnosti jednotlivých prístupov vyjadrujú flexibilitu, ktorú poskytuje smernica, ktorá členským štátom umožňuje zaviesť riešenia, ktoré najlepšie vyhovujú ich vnútroštátnym systémom, poukazujú zároveň aj na celkovo **neefektívne využívanie pravidiel týkajúcich sa sankcií, ochranných opatrení a kontrol** na odhaľovanie zneužívajúcich zamestnávateľov a ochranu migrantov pred vykorisťovaním.

V prvom rade je možné dosiahnuť výrazné zlepšenia už len samotným **posilnením účinného uplatňovania** existujúcich kľúčových ustanovení smernice o sankciách voči zamestnávateľom. Komisia nabáda členské štáty, aby vykonali kľúčové odporúčania uvedené v tomto oznámení. Komisia bude podporovať dialóg s orgánmi členských štátov a rôznymi zainteresovanými stranami, a to aj prostredníctvom obnovenia svojej špecializovanej skupiny expertov v oblasti neregulárnej migrácie pre smernicu o sankciách voči zamestnávateľom v roku 2021. Práca expertnej skupiny sa zameria na zlepšenie identifikácie a výmeny osvedčených postupov medzi členskými štátmi, ako aj na pomoc so štrukturálnym výkladom a vykonávaním ustanovení smernice. Na tento účel bude Komisia **úzko spolupracovať so zainteresovanými stranami**, ako sú vnútroštátne orgány práce a imigračné orgány, odborové zväzy, organizácie občianskej spoločnosti, sociálni partneri a medzinárodné organizácie. V prípade potreby Komisia využije odborné znalosti Európskej platformy na riešenie problému nedeklarovanej práce.

Komisia bude aj naďalej monitorovať vykonávanie smernice a zameria sa na jej **účinné presadzovanie**, pričom bude podporovať členské štáty v úsilí o jej vykonávanie. Po prijatí tohto oznámenia sa Komisia spojí s príslušnými orgánmi členských štátov s cieľom získať dodatočné informácie o vykonávaní kľúčových povinností týkajúcich sa sankcií, kontrol a ochrany práv migrantov vyplývajúcich zo smernice a nájsť možné riešenia. Ak to bude potrebné, Komisia začne **postupy v prípade nesplnenia povinnosti**.

Komisia do konca roka 2022 zrealizuje opatrenia uvedené v tomto oznámení a najneskôr v správe o vykonávaní v roku 2024 **informuje o dosiahnutých výsledkoch**. Vzhľadom na pokrok dosiahnutý prostredníctvom odporúčaní uvedených v tomto oznámení a na obnovené úsilie o vykonávanie a presadzovanie a vzhľadom na možný vývoj v oblasti nelegálneho zamestnávania a fakt, či smernica o sankciách voči zamestnávateľom stále dokáže reagovať na tento vývoj, Komisia následne zváži, či je potrebné zmeniť existujúci právny rámec.

TABUĽKY

Tabuľka 1: Peňažné sankcie

ČŠ	F/P osoba *	Výška peňažných sankcií			Článok 5 ods. 3**	Článok 5 ods. 2 písm. b)***	Zmeny
		Minimálna	Pevná	Maximálna			
Sankcia za každého nelegálne zamestnaného neregulárneho migranta							
AT	F/P	1 000 €/ 4 000 €		10 000 €/50 000 €	Nie	Extra	Bez zmeny
BE	F/P	300 €		3 000 €	Nie	Extra	Bez zmeny
BG	F	500/ 1 000 BGN (255/511 €)		7 500/15 000 BGN (3 834/7 669 €)	Nie	Extra	BG zvýšilo výšku pokuty. Pokuta pre fyzickú osobu sa predtým pohybovala od 500/1 000 BGN do 5 000/10 000 BGN. V prípade právnickej osoby išlo až o 20 000/40 000 BGN.
	P	2 000/4 000 BGN (1 022/2 045 €)		30 000/60 000 BGN (15 339/30 678 €)			
CY	F/P	1 500 €		3 000 €	Áno	Extra	Cyperská vláda predložila parlamentu návrh zákona s cieľom zvýšiť správne pokuty, aby sankcie boli odradzujúcejšie. Očakáva sa, že návrh zákona bude prijatý v nasledujúcich týždňoch.
EE	F			1 200 €	Nie	Extra	Bez zmeny
	P			3 200 €			
EL	F/P		5 000 €/ 10 000 €		Nie	Extra	EL zvýšilo výšku pokút. Pokuta bola predtým 3 000 € až 15 000 €.
ES	F/P	500 €		100 000 €	Nie	Extra	Španielsko zvýšilo výšku pokuty, ktorá predtým bola 6 001 € až 60 000 €.
FR	F/P	6 980 €		15 000 €/75 000 €	Nie	Extra	Francúzsko upravilo výšku pokuty s cieľom lepšie zohľadniť skutkové okolnosti (vyhláška zo 4. júna 2013).
HR	F	10 000 HRK (1 334 €)		30 000 HRK (4 002 €)		Extra	
	P	70 000 HRK 9 338 €		150 000 HRK (20 010 €)	Áno		
HU	F/P	4-násobok minimálnej mzdy		15-násobok minimálnej mzdy	Áno	Extra	Minimálna mzda bola 161 000 HUF/mesačne (465 129 €) v roku 2020.
IT	F	1 800 €		43 200 €	Áno	Zohľadnené	IT zvýšilo výšku sankcie. Predtým bola pokuta vo výške 1 500 € až 12 000 €.
LT	F	869 €/2 896 €		2 896 €/5 792 €	Nie	Extra	Zmena platná od 1. 1. 2017.
	P	1 000 €/5 000 €		5 000 €/6 000 €			

LU	F/P		2 500 €		Nie	Extra	Bez zmeny
NL	F			11 250 €	Áno	Zohľadnené	NL zvýšilo výšku pokuty. Pokuta bola predtým max. 4 000 € pre fyzickú osobu a max. 8 000 € pre právnickú osobu.
	P			45 000 €			
RO	F/P	10 000 RON (2 032 €)		20 000 RON (4 064 €)	Nie	Extra	RO zvýšilo výšku pokuty. Pokuta sa predtým pohybovala od 1 500 ROL do 2 000 ROL.
SE	F/P			36 396 SEK/47 300 SEK (3 613 €/4 696 €)	Nie	Zohľadnené	SE zvýšilo výšku pokuty.
SI	F	2 000 €		5 000 €	Nie	Extra	Bez zmeny
	P	4 000 €		12 000 €			
Pri stanovení pokuty sa zohľadňuje počet neregulárnych migrantov							
CZ	F			5 000 000 CZK (196 900 €)	Nie	Extra	CZ zvýšilo pokutu. Predtým bola pokuta až do výšky 2 000 000 CZK.
	P	50 000 CZK (1 969 €)		10 000 000 CZK (393 800 €)			
DE	F/P			500 000 €	Nie	Extra	Bez zmeny
FI	F/P	1 000 €		30 000 €	Áno	Extra	Bez zmeny
LV	F	210 €		500 €	Áno	Extra	Bez zmeny
MT	F/P			11 646,87 €	Nie	Extra	Výška maximálnej peňažnej sankcie sa nezmenila, ale doplnili sa dodatočné prvky, napr. pripočítanie nákladov na návrat a náklady zaslania platieb do tretej krajiny.
PL	F/P	1 000 PLN (223,1 €)		30 000 PLN (6 693 €)	Áno	Extra	Bez zmeny
PT	F/P	2 000 €		90 000 €	Áno	Extra	Bez zmeny
SK	F/P	2 000 €		200 000 €	Nie	Extra	Bez zmeny

*N/L = fyzická osoba/právnická osoba.

** Článok 5 ods. 3 smernice 2009/52/ES: „*Členské štáty môžu ustanoviť znížené finančné sankcie v prípadoch, keď je zamestnávateľ fyzickou osobou zamestnávajúcou štátneho príslušníka tretej krajiny, ktorý sa neoprávnene zdržiava na území členského štátu, ak ide o zamestnanie na súkromné účely a ak nebol zamestnaný za osobitne vykorisťujúcich pracovných podmienok.*“

*** Článok 5 ods. 2 písm. b) smernice 2009/52/ES: „*Sankcie ukladané za porušenia zákazu uvedeného v článku 3 zahŕňajú: b) úhrady nákladov súvisiacich s návratom nelegálne zamestnaných štátnych príslušníkov tretích krajín v tých prípadoch, keď sa uskutočnilo konanie o návrate. Členské štáty môžu namiesto toho rozhodnúť, že zohľadnia aspoň priemerné náklady na navrátenie uvedených osôb v peňažných sankciách podľa písmena a).*“

Výmenné kurzy k 11. 6. 2021: 1 BGN = 0,5113 EUR, 1 CZK = 0,03938 EUR, 1 DKK = 0,134474 EUR, 1 HUF = 0,002889 EUR, 1 PLN = 0,2231 EUR, 1 RON = 0,2032 EUR, 1 SEK = 0,09929 EUR, 1 HRK = 0,1334 EUR.

Tabuľka 2: Trestnoprávne sankcie

ČŠ	Sankcie (dĺžka trestu odňatia slobody a prípadne výška pokuty)					Poznámky
	Čl. 9 ods. 1 písm. a) „porušenie pokračuje alebo sa neustále opakuje“	Čl. 9 ods. 1 písm. b) „súčasné zamestnávanie významného počtu neregulárnych migrantov“	Čl. 9 ods. 1 písm. c) „osobitne vykorisťujúce pracovné podmienky“	Čl. 9 ods. 1 písm. d) „zamestnávateľ vedome zamestnáva obeť obchodovania s ľuďmi“	Čl. 9 ods. 1 písm. e) „nelegálne zamestnávanie maloletého“	
AT	pokuta max. 360 denných poplatkov alebo odňatie slobody na max. 6 mesiacov	pokuta max. 360 denných poplatkov alebo odňatie slobody na max. 6 mesiacov	odňatie slobody na max. 2 roky	odňatie slobody na max. 2 roky	pokuta max. 360 denných poplatkov alebo odňatie slobody na max. 6 mesiacov	Výška pokuty, ktorá môže byť max. 360 denných poplatkov, závisí od príjmu páchateľa. Maximálna peňažná pokuta môže byť 1,8 milióna €.
BE	odňatie slobody na 6 mesiacov až 3 roky a/alebo pokuta 600 € až 6 000 €		odňatie slobody na 1 až 5 rokov a pokuta 500 až 50 000 €	odňatie slobody na 1 až 5 rokov a pokuta 500 až 50 000 €	odňatie slobody na 10 až 15 rokov a pokuta 1 000 až 100 000 €	Sankcia úrovne 4 sa uplatňuje na zamestnávanie cudzincov, ktorí nemajú povolenie alebo oprávnenie na pobyt v Belgicku dlhší ako 3 mesiace.
BG	odňatie slobody na 1 až 5 rokov a pokuta 5 000 BGN (2 554 €) až 50 000 BGN (25 564 €)	odňatie slobody na max. 4 roky a pokuta 2 000 BGN (1 022 €) až 20 000 BGN (10 225 €)	odňatie slobody na 1 až 5 rokov a pokuta 5 000 BGN (2 554 €) až 50 000 BGN (25 564 €)	odňatie slobody na max. 4 roky a pokuta 2 000 BGN (1 022 €) až 20 000 BGN (10 225 €)	odňatie slobody 1 až 5 rokov a pokuta 3 000 BGN (1 534 €) až 30 000 BGN (15 338 €)	Sankcie uvedené v článku 9 ods. 1 písm. b) sa vzťahujú na osobu, ktorá súčasne zamestnáva päť alebo viac cudzincov, ktorí sa neoprávnene zdržiavajú na území členského štátu.
CY	odňatie slobody na max. 5 rokov a/alebo pokuta do 20 000 €					Všetky okolnosti uvedené v čl. 9 ods. 1 písm. a) až e) môžu byť kumulatívne alebo vzájomne nahraditeľné.
CZ	odňatie slobody na 6 mesiacov až 5 rokov: odňatie slobody na max. 6 mesiacov, prepadnutie veci alebo iných majetkových hodnôt alebo zákaz vykonávať činnosť, – trest odňatia slobody max. na 1 rok, ak osoba spáchala trestný čin nelegálneho zamestnávania cudzincov ako člen organizovanej skupiny za úplatu alebo opakovane, – trest odňatia slobody na 6 mesiacov až 3 roky, ak páchateľ získal pre seba alebo pre niekoho iného značný prospech, — odňatie slobody na 1 až 5 rokov, prípadne aj prepadnutie majetku, ak páchateľ nadobudol týmto trestným činom pre seba alebo pre niekoho iného prospech veľkého rozsahu.			–	odňatie slobody na 6 mesiacov až 5 rokov	Peňažná sankcia pre právnickú osobu sa môže uložiť do výšky maximálne 1 460 000 000 CZK (53 100 563 €).
DE	odňatie slobody na max. 1 rok alebo pokuta	odňatie slobody na max. 1 rok alebo pokuta	odňatie slobody na max. 3 roky alebo pokuta	odňatie slobody na max. 3 roky alebo pokuta	odňatie slobody na max. 1 rok	1. V prípade trestného činu spáchaného úmyselne pokuta

			(závažné prípady: 6 mesiacov až 5 rokov)		alebo pokuta	nepresahujúca 1 000 000 €; 2. v prípade spáchania trestného činu z nedbanlivosti pokuta nepresahujúca 500 000 €.
EE	pokuta 30 až 500 denných sadzieb (96 až 1 600 €) alebo odňatie slobody na max 3 roky					Právnické osoby sú potrestané len peňažným trestom (3 200 € až 16 000 000 €) Povinné zrušenie právnickej osoby.
EL	odňatie slobody min. na 5 mesiacov			odňatie slobody min. na 6 mesiacov	odňatie slobody min. na 6 mesiacov	Nerozlišuje sa medzi zamestnávateľmi ako fyzickými a právnickými osobami.
ES	odňatie slobody na 3 až 18 mesiacov a pokuta vo výške 12- až 30-násobku min. mesačnej mzdy	odňatie slobody na 6 mesiacov až 6 rokov a pokuta vo výške 6- až 12-násobku min. mesačnej mzdy	odňatie slobody na 2 až 5 rokov a pokuta vo výške 6- až 12-násobku min. mesačnej mzdy	odňatie slobody na 2 až 5 rokov a pokuta vo výške 6- až 12-násobku min. mesačnej mzdy	odňatie slobody na 3 až 18 mesiacov a pokuta vo výške 12- až 30-násobku min. mesačnej mzdy	
FI	pokuta alebo odňatie slobody na max. 1 rok					
FR	odňatie slobody na max. 10 rokov a pokuta 100 000 €					
HR	odňatie slobody na 6 mesiacov až 5 rokov					
HU	odňatie slobody na max. 2 roky	odňatie slobody na max. 2 roky	odňatie slobody na max. 3 roky	odňatie slobody na max. 3 roky	odňatie slobody na max. 3 roky	
IT	odňatie slobody na 1 až 5 rokov a 5 až 15 rokov za priťažujúce okolnosti					IT predĺžilo trvanie trestu odňatia slobody. Predtým: odňatie slobody na min. 3 mesiace a max. 1 rok a pokuta 5 000 € za každého nelegálne zamestnaného pracovníka, pričom sankcie sa zvyšujú, ak je konanie spojené s trestnou činnosťou súvisiacou s dosahovaním zisku.
	zvýšenie sankcie o jednu tretinu až polovicu			zvýšenie sankcií o jednu tretinu až polovicu a pokuta 25 000 € za každú zúčastnenú osobu	zvýšenie sankcií o jednu tretinu až polovicu a pokuta 25 000 € za každú zúčastnenú osobu	
LT	pokuta alebo odňatie slobody na max. 2 roky		odňatie slobody na max. 8 rokov	odňatie slobody na 2 až 10 rokov, alebo ak ide o dve alebo viac osôb, potom na 4 až 12 rokov		Osobitné sankcie pre právnické osoby: 1) pokuta (od 10 000 € do 5 000 000 €); 2) obmedzenie činnosti právnickej osoby; 3) likvidácia právnickej osoby.
LU	odňatie slobody na 8 dní až 1 rok a/alebo pokuta 2 501 € až 20 000 €					Osobitné sankcie pre právnické osoby: 1) pokuta: minimálne 500 €, maximálne

						750 000 €; 2) osobitná konfiškácia; 3) vylúčenie z účasti na verejnom obstarávaní; 4) likvidácia.
LV	dočasné pozbavenie osobnej slobody (odňatie slobody na max. 3 mesiace) alebo verejnoprospešné práce, resp. pokuta [max. 100 minimálnych mesačných miezd (50 000 €)]					
MT	pokuta max. 11 646,87 € a/alebo odňatie slobody na max. 2 roky. Trest sa zvyšuje o jeden alebo dva stupne pri priťažujúcich okolnostiach uvedených v článku 9 ods. 1 písm. a) až e).					Osobitné sankcie pre právnické osoby: 1. pokuta max. 2 500 €; 2. pozastavenie platnosti akejkoľvek licencie alebo jej zrušenie; 3. dočasné alebo trvalé uzavretie; 4. nútená likvidácia.
NL	odňatie slobody na max. 4 roky alebo pokuta piatej kategórie	odňatie slobody na max. 4 roky alebo pokuta piatej kategórie, pričom maximálna sankcia za obchodovanie s ľuďmi je trest odňatia slobody v trvaní nepresahujúcom 12 rokov.				Trestný zákon umožňuje trestné stíhanie právnických osôb. Sankcionovať možno právnické osoby, ako aj nadriadený subjekt alebo nadriadeného.
PL	pokuta (pokuta sa ukladá v denných splátkach, pričom sa vymedzuje počet splátok a výška jednej splátky. Výška splátky je minimálne 100 a maximálne 1 080 000 PLN, alebo obmedzenie slobody na max. 12 mesiacov)		odňatie slobody na max. 3 roky		pokuta 100 až 1 080 000 PLN alebo obmedzenie slobody	Osobitné sankcie pre právnické osoby: 1) zákaz propagovať, inzerovať svoju činnosť, vyrábaný tovar a poskytované služby; 2) vylúčenie z nároku na finančnú pomoc z verejných zdrojov; 3) vylúčenie z nároku na pomoc od medzinárodných organizácií; 4) vylúčenie z nároku na účasť na verejnom obstarávaní; 5) zákaz vykonávať určitú hospodársku činnosť; 6) uverejnenie súdneho rozhodnutia.
PT	odňatie slobody na max. 1 rok alebo pokuta max. 240 dní (max. 120 000 €)	odňatie slobody na max. 2 roky alebo pokuta max. 480 dní (max. 240 000 €)	odňatie slobody na 1 až 5 rokov	odňatie slobody na 2 až 6 rokov	odňatie slobody na max. 2 roky alebo pokuta max. 480 dní (max. 240 000 €)	Osobitne pre právnické osoby: 1. pokuta; 2. zákaz výkonu činnosti na obdobie 3 mesiacov až 5 rokov.
RO		odňatie slobody na 1 až 2 roky alebo pokuta	odňatie slobody na 6 mesiacov až 3 roky	odňatie slobody na 3 mesiace až 2 roky	odňatie slobody na 3 mesiace až 2 roky	Sankcia uvedená v článku 9 ods. 1 písm. b) sa vzťahuje na zamestnávanie viac ako 5 osôb.
SE	pokuta alebo odňatie slobody na max. 1 rok					Podniková pokuta

			predstavuje minimálne 10 000 (1 138 €) a maximálne 3 000 000 SEK (341 382 €). Okrem toho kapitola 36 oddiel 4 švédskeho trestného zákonníka umožňuje prepadnutie ziskov pochádzajúcich z trestnej činnosti. Právnická osoba teda môže prísť o všetky zisky, ktoré získala nelegálnym zamestnávaním.
SI	odňatie slobody na max. 2 roky	odňatie slobody na max. 3 roky	Výška pokuty uloženej právnickej osobe sa líši v závislosti od stupňa trestu (najmä trvania odňatia slobody) stanoveného pre páchateľa trestného činu.
SK	odňatie slobody na max. 2 roky	odňatie slobody na 6 mesiacov až 3 roky	Sankcie pre právnické osoby: konfiškácia peňažnej sumy od 800 € do 1 660 000 €; konfiškácia majetku.

Tabuľka 3: Kontroly vykonané členskými štátmi v roku 2019

	Kontroly		Výsledky	
Členský štát	**Absolútny počet**	**Percentuálny podiel všetkých zamestnávateľov vo všetkých kontrolovaných odvetviach**	**Počet kontrol, pri ktorých boli odhalení nelegálni pracovníci**	**Počet odhalených nelegálnych pracovníkov**
Belgicko	14 658	6,3 %	1 062	1 629
Bulharsko	391	0,4 %	4	14
Česko	8 160	5,6 %	74	180
Nemecko	98 224	6,0 %	nie sú údaje	nie sú údaje
Estónsko	100	0,2 %	0	44
Grécko	21 244	9,4 %	30	41
Španielsko	15 706	1,7 %	3 215	4 948
Francúzsko	1 286	0,1 %	1 068	1 800
Chorvátsko	10 100	2,8 %	142	321
Taliansko	129 289	8,2 %	907	1 608
Cyprus	9 203	126,1 %	68	104
Lotyšsko	1 518	0,8 %	6	6
Litva	7 141	6,6 %	72	257
Luxembursko	5 682	64,6 %	61	68
Maďarsko	15 509	3,5 %	47	85
Malta	3 920	6,1 %	13	22
Holandsko	1 746	0,5 %	386	405
Rakúsko	27 518	14,5 %	3 345	5 831
Poľsko	11 623	1,9 %	497	574
Portugalsko	1 167	0,6 %	0	757
Rumunsko	1 416	1,5 %	0	121
Slovinsko	10 444	32,0 %	96	0
Slovensko	23 891	36,6 %	5	7
Fínsko	19 765	6,3 %	17	53
Švédsko	2 675	0,5 %	331	584
Spolu	***442 376***	13,7 %	***11 446***	***19 459***

Tabuľka 4: Kontroly vykonané členskými štátmi v roku 2020

	Kontroly		Výsledky	
Členský štát	**Absolútny počet**	**Percentuálny podiel všetkých zamestnávateľov vo všetkých kontrolovaných odvetviach**	**Počet kontrol, pri ktorých boli odhalení nelegálni pracovníci**	**Počet odhalených nelegálnych pracovníkov**
Belgicko	10 080	4,37 %	832	1 371
Bulharsko	131	0,13 %	5	5
Česko	5 557	4,08 %	36	66
Nemecko	nie sú údaje	nie sú údaje	nie sú údaje	nie sú údaje
Estónsko	388	1,30 %	53	132
Grécko	10 904	10,61 %	27	41
Španielsko	nie sú údaje	nie sú údaje	nie sú údaje	nie sú údaje
Francúzsko	nie sú údaje	nie sú údaje	nie sú údaje	nie sú údaje
Chorvátsko	8 101	2,15 %	133	232
Taliansko	nie sú údaje	nie sú údaje	nie sú údaje	nie sú údaje
Cyprus	nie sú údaje	nie sú údaje	nie sú údaje	nie sú údaje
Lotyšsko	1 239	0,68 %	8	8
Litva	4 161	1,93 %	0	3
Luxembursko	12 728	nie sú údaje	54	70
Maďarsko	nie sú údaje	nie sú údaje	nie sú údaje	nie sú údaje
Malta	3 542	5,05 %	19	33
Holandsko	nie sú údaje	nie sú údaje	nie sú údaje	nie sú údaje
Rakúsko	29 220	15,94 %	3 483	5 302
Poľsko	6 823	1,17 %	320	426
Portugalsko	631	1 %	nie sú údaje	239
Rumunsko	724	nie sú údaje	nie sú údaje	53
Slovinsko	7 826	nie sú údaje	104	nie sú údaje
Slovensko	13 182	19 %	6	44
Fínsko	14 593	4,55 %	2	6
Švédsko	1 695	0,31 %	239	406
Spolu	***131 525***	***4,82 %***	***5 321***	***8 437***